

Zpráva o trhu s biopotravinami v ČR v roce 2019

TÚ 4212/2021

Výstup č. 1

Odpovědný řešitel: Ing. Hana Šejnohová, Ph.D.

Spoluřešitelé: Ing. Jana Babáčková

Ing. Jana Hlaváčková

Ing. Sabina Warthová

Brno, březen 2021

Obsah

Obsah.....	1
Seznam tabulek	3
Seznam obrázků	4
Seznam zkratk.....	5
Úvod	6
1 Metodika sběru a analýzy dat	7
2 Souhrn hlavních výstupů	10
3 Situace na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2019	13
3.1 Velikost trhu s biopotravinami.....	13
3.2 Podíl domácí a zahraniční produkce	14
3.3 Poptávka po biopotravinách.....	15
3.4 Způsob distribuce biopotravin	16
3.5 Prodej biopotravin ve vybraných maloobchodních řetězcích v letech 2018 a 2019	17
3.6 Mezinárodní srovnání	23
4 Výroba biopotravin v ČR v roce 2019.....	27
4.1 Počet a struktura výrobců biopotravin.....	27
4.2 Výroba biopotravin	27
4.2.1 Rozsah výroby biopotravin	28
4.2.2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obrátu výroby	30
4.2.3 Uplatnění vyrobených biopotravin na trhu	31
4.2.4 Způsob distribuce biopotravin uplatněný výrobci	32
5 Distribuce biopotravin v ČR v roce 2019	35
5.1 Počet a struktura distributorů biopotravin	35
5.2 Distribuce biopotravin	35
5.2.1 Podíl distribuovaných bioproduktů a biopotravin z dovozu	36
5.2.2 Rozsah distribuce biopotravin	36
5.2.3 Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obrátu distribuce	38
5.2.4 Uplatnění distribuovaných biopotravin na trhu	39
5.2.5 Způsob distribuce biopotravin uplatněný distributory	40

6	Dovoz biopotravin ze třetích zemí	42
	Závěr	49
	Příloha 1: Třídění kategorií potravin	50

Seznam tabulek

Tab. 1: Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2010–2019	14
Tab. 2: Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2010–2019.....	15
Tab. 3: Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2011–2019	16
Tab. 4: Prodej biopotravin a konvenčních potravin v MŘ v ČR, 2018 a 2019	18
Tab. 5: Prodej hlavních kategorií bio a konvenčních potravin v ČR v letech 2018 a 2019 a podíl biopotravin na celkovém obratu dané kategorie	18
Tab. 6: Meziroční změny v prodeji hlavních kategorií bio a konvenčních potravin v ČR (2019 / 2018) 19	
Tab. 7: Podíl jednotlivých kategorií potravin na celkových prodejích bio a konvenčních potravin v letech 2018 a 2019 (v %)	20
Tab. 8: Prodej biopotravin podle regionů v jednotlivých měsících roku 2019 (v tis. Kč).....	22
Tab. 9: Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin, 2011–2019.....	27
Tab. 10: Struktura výrobců dle velikosti obratu za biopotravin v roce 2019 a porovnání s rokem 2018	29
Tab. 11: Přehled 15 největších výrobců biopotravin dle obratu na českém trhu, 2019	29
Tab. 12: Struktura výrobců dle podílu obratu za biopotravin na jejich celkovém obratu, 2019.....	30
Tab. 13: Uplatnění vyrobených biopotravin v ČR a struktura vývozu výrobců biopotravin (počet a obrat), 2019.....	32
Tab. 14: Vývoj počtu registrovaných distributorů biopotravin, 2011–2019	35
Tab. 15: Struktura distributorů dle velikosti obratu za biopotravin, 2018 a 2019	37
Tab. 16: Struktura distributorů dle podílu obratu za biopotravin na celkovém obratu, 2019.....	38
Tab. 17: Uplatnění distribuovaných biopotravin v ČR a struktura vývozu distributorů biopotravin (počet a obrat), 2019	40
Tab. 18: Vývoj objemu dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2012-2019 (tuny)	43
Tab. 19: Typické biopotravinové dovozy ze třetích zemí, 2019	45
Tab. 20: Důvoz biopotravin ze třetích zemí dle klasifikace výrobků CPA v letech 2010–2018 (tuny) ..	47
Tab. 21: Objem a podíl dovozu biopotravin a bioproduktů ze třetích zemí dle klasifikace výrobků v systému TRACES NT v roce 2019 (tuny).....	48
Tab. 22: Mezinárodní klasifikace výrobků „CPA“	50
Tab. 23: Hlavní kategorie biopotravin využitých v dotazníkovém šetření.....	51

Seznam obrázků

Obr. 1: Podíl podkategorií biopotravin v rámci kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, 2019.....	15
Obr. 2: Prodej biopotravin v jednotlivých měsících roku 2019	20
Obr. 3: Podíl kategorií biopotravin na celkových měsíčních prodejích biopotravin v roce 2019.....	21
Obr. 4: Rozdělení trhu biopotravin 2019	23
Obr. 5: Evropa a EU – Vývoj trhu biopotravin 2000–2019	24
Obr. 6: Svět – 10 zemí s největším trhem biopotravin (mil. EUR), 2019	24
Obr. 7: Evropa – 10 zemí s nejvyšším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů, 2019	25
Obr. 8: Evropa – 10 zemí s nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2019.....	26
Obr. 9: Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby (%), 2018 a 2019	31
Obr. 10: Podíl hlavních distribučních kanálů uplatňovaných výrobcí biopotravin (%), 2018 a 2019.....	33
Obr. 11: Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu distribuce (%), 2018 a 2019	39
Obr. 12: Podíl hlavních distribučních kanálů uplatněných distributory biopotravin, 2018 a 2019.....	41
Obr. 13: Vývoj dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2007–2019	42
Obr. 14: Objem dovozu biopotravin ze třetích zemí (%), 2018 a 2019	46

Seznam zkratek

a. s.	akciová společnost
AT	Rakousko
COI	potvrzení o kontrole (z ang. <i>Certificate of Inspection</i>)
CPA	Klasifikace produkce
ČSÚ	Český statistický úřad
ČR	Česká republika
DE	Německo
ES	Evropské společenství
EU	Evropská unie
EUR	euro, společná evropská měna
EZ	ekologické zemědělství
FIBL	Research Institute of Organic Agriculture, Switzerland
Kč	Koruna česká
mil.	Milion
mlrd.	Miliarda
MŘ	maloobchodní řetězec
MZe	Ministerstvo zemědělství
NACE	Klasifikace ekonomických činností
IFOAM	International Federation of Organic Agriculture Movements
o. p. s.	obecně prospěšná společnost
PL	Polsko
REP	Registr ekologických podnikatelů
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
spol. s r. o.	společnost s ručením omezeným
SK	Slovensko
tis.	tisíc
TRACES NT	Trade Control and Expert system New Technology
UK	United Kingdom
v. o. s.	veřejná obchodní společnost
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Úvod

Předkládaná zpráva o trhu s biopotravinami v České republice je jedním ze dvou výstupů tematického úkolu (č. 4212) s názvem „Statistická šetření ekologického zemědělství“, jehož zadavatelem je Ministerstvo zemědělství (MZe). Obsahem tematického úkolu je sběr základních statistických údajů o rostlinné a živočišné bioprodukci na ekofarmách a jejím uplatnění, a dále od roku 2009 sběr informací o trhu s biopotravinami zahrnující analýzu rozsahu zpracování, odbytu a trhu s biopotravinami v ČR včetně vývozu a dovozu bioproduktů a biopotravin. Do zprávy je také zařazena kapitola o dovozu biopotravin ze třetích zemí za období 2012–2019.

Vzhledem k rostoucímu trhu biopotravin v Evropě i v České republice roste i potřeba informací o jeho stavu a vývoji. Dochází ke zvyšování potřeby údajů o samotném trhu biopotravin, neboť jeho transparentnost je podmínkou dalšího rozvoje a nezbytnou součástí úspěšného rozhodování všech aktérů (firem, státu, ale i výzkumu). S ohledem na tuto skutečnost většina členských zemí EU i samotná Komise zvyšuje svůj zájem o tržní data. ČR tyto skutečnosti reflektuje a z tohoto důvodu je záměrem MZe provádět tato šetření prostřednictvím Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) dlouhodobě a pravidelně v ročních intervalech.

Zpráva o trhu biopotravin je rozdělena do sedmi kapitol. První kapitola obsahuje popis metodiky sběru a analýzy dat. Druhá kapitola shrnuje v bodech hlavní výstupy zprávy. Kapitoly 3 až 5 prezentují detailní údaje získané z dotazníkového šetření u výrobců a distributorů biopotravin v ČR. Třetí kapitola je věnována celkové situaci na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2019 a prezentuje základní tržní ukazatele. Je zde provedeno také mezinárodní srovnání a již pátým rokem jsou zde zveřejněny také výsledky interní studie vytvořené pro ÚZEI společností Nielsen Admosphere, a. s. o velikosti prodeje biopotravin ve vybraných maloobchodních řetězcích. Čtvrtá kapitola se věnuje zvláště výrobě biopotravin v ČR, identifikaci hlavních vyráběných kategorií biopotravin a nejčastějších distribučních cest využívaných výrobci. Pátá kapitola shrnuje údaje poskytnuté subjekty, které se zabývají čistě distribucí biopotravin. Popisuje hlavní distribuované kategorie biopotravin a odbytové cesty využívané distributory na českém trhu. Šestá kapitola se věnuje vývoji dovozu biopotravin ze třetích zemí. Poslední, sedmou kapitolou, je závěr obsahující také výhled vývoje trhu biopotravin v dalších letech.

1 Metodika sběru a analýzy dat

Sběr primárních dat o trhu byl prováděn Ústavem zemědělské ekonomiky a informací ve spolupráci s kontrolními organizacemi, které měly v roce 2019 registrovány výrobce a obchodníky s biopotravinami (KEZ o. p. s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s.r.o.). Sběr dat o trhu biopotravin probíhal v průběhu roku 2020 formou dotazníkového šetření na základě dotazníku zpracovaného ÚZEI. Zjišťována byla reálná data zpětně za rok 2019 a v šetření byly osloveny všechny subjekty registrované jako „výrobce biopotravin“ nebo jako „distributor biopotravin“ k 31. 12. 2019.

Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo zjistit:

- a) soběstačnost, tedy zda objem a struktura domácí produkce biopotravin stačí k pokrytí potřeb výrobců biopotravin (resp. distributorů),
- b) velikost trhu, tedy celkový objem prodaných biopotravin na českém trhu, v členění na hlavní kategorie biopotravin včetně odhadu podílu biopotravin vyrobených v ČR,
- c) způsob distribuce, tj. prostřednictvím kterých odbytových míst je bioprodukce na českém trhu uplatňována.

V ČR zatím neprobíhá ucelený statistický sběr dat o biotrhu ani na straně domácností (tj. kolik utratí za biopotravin průměrná domácnost), ani na straně prodeje (tj. kolik se prodá biopotravin v rámci maloobchodu), proto byl zvolen postup oslovení všech výrobců a distributorů registrovaných v systému EZ ve snaze identifikovat objem jimi nabízených biopotravin a na základě znalosti distribučních cest odhadnout celkovou velikost trhu v ČR.

K určení velikosti trhu biopotravin v ČR byly využity postupy uplatňované v zahraničí. Dle této metodiky je třeba zahrnout všechny významné aktéry, kteří realizují prodej biopotravin konečným spotřebitelům, **tedy velikost trhu je rovna objemu nákupu konečných spotřebitelů v dané zemi**. Snahou je tedy zjistit minimálně obraty v rámci následujících odbytových míst:

- maloobchodní prodej:
 - a. maloobchodní řetězce (včetně drogistických),
 - b. specializované prodejny (prodejny zdravé výživy a bioprodejny),
 - c. ostatní (neřetězcové prodejny potravin, vinotéky, lékárny apod.);
- gastronomie (tj. biopotravin spotřebované ve veřejném stravování a restauracích);
- přímý prodej (tj. prodej konečnému spotřebiteli, např. zásilkový prodej, prodej přes podnikovou prodejnu, prodej na farmářských trzích, prodej prostřednictvím e-shopů).

Velikost trhu biopotravin v ČR byla tedy odvozena jako součet obrátů registrovaných výrobců a distributorů za prodej biopotravin na českém trhu směřujících do odbytových míst, která realizují prodej přímo konečnému spotřebiteli (tj. maloobchody s potravinami, drogerie či lékárny, zařízení veřejného stravování a přímý prodej).

Tyto obraty byly navýšeny o obvyklou 30% maloobchodní marži. K tomu byly navíc přičteny obraty za prodej importovaných biopotravin, které si maloobchody (jedná se především o maloobchodní řetězce) samy dovážejí, a které neprojdou tuzemskou dodavatelskou vertikálou. Do distribuce jsou zahrnuti i distributoři komodit (např. mlékárenská družstva). Do konečné velikosti trhu je pak započten pouze prodej biopotravin. Pro potřeby vyčíslení celkového obrátu za biopotravin realizovaného „českými“ subjekty (resp. subjekty působícími v ČR) se navíc přičítá objem jejich vývozu.

K ověření správného nastavení metodiky ÚZEI byla využita i data o prodeji biopotravin ve vybraných maloobchodních řetězcích dodaná společností Nielsen Admosphere, a. s. Metodika realizovaného šetření je blíže specifikována v kapitole 3.5.

Návratnost dotazníků

Dle údajů z Registru ekologických podnikatelů (REP) bylo k 31. 12. 2019 registrováno celkem 1 469 subjektů podnikajících v ekologickém zemědělství, které se zabývaly výrobní nebo distributorskou činností, případně obojím. Registrováno bylo tedy 826 výrobců a 1 003 distributorů biopotravin. Z těchto mělo 360 subjektů registrovanou jak činnost výrobce, tak zároveň činnost distributora.

Z celkového počtu 1 469 subjektů bylo 7 osloveno dotazníkem pro maloobchod. Tímto dotazníkem byly osloveny i ostatní maloobchodní řetězce (MŘ) působící v ČR, které mají biopotravinu ve svém sortimentu (tj. celkem 9 řetězců) a dále společnosti: dm drogerie markt s. r. o., Marks and Spencer Czech Republic, a. s., ROSSMANN, spol. s r. o. a IKEA Česká republika, s. r. o.

Z celkových 1 469 registrovaných výrobců a distributorů jich bylo 48 vyloučeno z šetření, jelikož nerealizují prodej nebo distribuci potravin (jednalo se např. o distribuci krmiv, osiv nebo hnojiv, dále dopravu nebo skladování biopotravin pro zákazníka). Dále byly vyřazeny subjekty Penny Market s. r. o., AHOLD Czech Republic, a. s., BILLA spol. s r.o., Kaufland Česká republika v.o.s., dm drogerie markt s. r. o., Tesco Stores ČR a. s. a Lidl Česká republika v. o. s., které byly, jak je zmíněno výše, osloveny dotazníkem pro MŘ.

Celková návratnost dotazníků byla nižší než v předchozích letech a byla způsobena především nízkou návratností dotazníků sbíraných prostřednictvím kontrolní organizace ABCert AG, která odevzdala pouze 55 % požadovaných dotazníků. Důvodem byla situace související zejména s COVID 19.

Návratnost dotazníků u výrobců dosáhla 91 %, avšak 145 subjektů (24 %) uvedlo, že s výrobou dosud nezačaly, nebo v daném roce již nic nevyráběly a výrobu ukončují.

Návratnost dotazníků u distributorů dosáhla 84 %, avšak 112 z nich (20 %) s distribucí ještě nezačalo nebo naopak činnost již ukončuje.

Do kategorie „mix“ zahrnující subjekty zabývající se jak distribucí (velkoobchod, import, export), tak také výrobou¹, bylo po zvážení zařazeno celkem 109 subjektů. Trvalou snahou je přerozdělení těchto subjektů do výrobců a distributorů na základě jejich převažující činnosti. **Návratnost dotazníků u této kategorie činila pouze 66 %**, z toho však 59 respondentů (82 %) uvedlo, že s distribucí / výrobou ještě nezačali.

U respondentů, u kterých se nepodařilo dotazníkovým šetřením zjistit všechny potřebné údaje, a jsou klíčoví pro trh biopotravin, byly údaje doplněny o kvalifikované odhady, a to na základě dříve vyplněných dotazníků a znalosti trhu z předchozích let. Závěry v této zprávě se tedy opírají o data 471 aktivních výrobců biopotravin, 465 aktivních distributorů a 13 distributorů / výrobců. Dále také o údaje 13 obchodních řetězců nabízejících biopotravinu v ČR.

¹ Výroba těchto subjektů zahrnuje zejména balící činnost.

Přes výše uvedené skutečnosti lze výstupy považovat za vypovídající, jelikož se podařilo získat odpovědi od většiny hlavních aktérů na trhu biopotravin.

Při využívání výsledků prezentovaných v této zprávě je třeba vzít v úvahu následující:

- a) Celková velikost trhu s biopotravinami v ČR včetně specifikace podílu hlavních kategorií biopotravin a distribučních cest (tj. kapitola 3) i údaje o celkovém objemu výroby či distribuce biopotravin, podílu jednotlivých kategorií biopotravin a podílu jednotlivých odbytových míst na celkovém obratu (tj. kapitoly 4 a 5) jsou nyní odhadnuty za celý sektor (tzn., že údaje zahrnují jak získané údaje od výrobců a distributorů, tak doplněné expertní odhady za chybějící subjekty, resp. části trhu).
- b) Rozdělení registrovaných subjektů do jednotlivých kategorií (tj. „výrobce biopotravin“, „distributor biopotravin“ a „výrobce / distributor“) je problematické, jelikož typ uváděné registrace nemusí zcela odpovídat realitě. Je to dáno změnou činnosti v průběhu roku, např. rozšířením sortimentu o distribuci jiných než vlastních výrobků, ukončení / odložení začátku výroby a setrvání jen u distribuce biopotravin apod.

Navíc vzhledem k tomu, že za výrobu biopotravin je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin (tj. přebalení biopotravin do spotřebitelského balení), je snižována rozlišovací hranice mezi skutečným výrobcem a pouhým distributorem.

Ke zpřesnění evidence o subjektech působících v ekologickém sektoru významně přispívá online systém Registr ekologických podnikatelů (REP) dostupný na webu MZe: <https://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/>.

- c) Údaje od tzv. „mix“ subjektů (tj. registrovaných současně jako výrobce tak distributor) jsou v této zprávě zahrnuty v plné výši k údajům výrobců v kapitole 4. Snahou šetření bylo identifikovat a odlišit u těchto subjektů obrat za jejich vlastní výrobu a za distribuci hotových výrobků jiných dodavatelů. S pomocí inspektorů kontrolních organizací se podařilo identifikovat hlavní činnost a přeřadit většinu „mix“ subjektů buď do kategorie „výrobce“ či „distributor“. U 13 subjektů byl skutečně realizován souběh jak vlastní výroby biopotravin, tak distribuce biopotravin jiných výrobců, byly tedy ponechány v kategorii „mix“.

2 Souhrn hlavních výstupů

Celkový trh s biopotravinami v ČR:

- **Celkový obrat s biopotravinami českých subjektů včetně vývozu dosáhl v roce 2019 přibližně 8,26 mld. Kč. Z toho celková spotřeba biopotravin (včetně dovozu) v ČR činila 5,26 mld. Kč, (což v porovnání s rokem 2018 představuje nárůst o 19 %) a vývoz biopotravin vzrostl na cca 3 mld. Kč. Průměrná roční spotřeba na obyvatele činila 492 Kč a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů byl na úrovni 1,52 %.**
- **Z celkové spotřeby biopotravin činil obrat v maloobchodě 3 854 mil. Kč. Ve veřejném stravování obrat meziročně vzrostl na 301 mil. Kč, obrat přímého prodeje (jedná se zejména o přímý prodej z ekofaremu) dosáhl 302 mil. Kč, prodej prostřednictvím e-shopů činil 801 mil. Kč.**
- Biopotraviny byly v ČR prodávány několika způsoby. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v **maloobchodních řetězcích**, tj. v supermarketech a hypermarketech (35 %, tj. 1,8 mld. Kč), dále pak prostřednictvím **prodejen zdravé výživy a biopotravin** (16,2 %, tj. 851 mil. Kč, **e-shopů** (15,2 %, tj. 801 mil. Kč) a **drogérií** (15,2 %, tj. 797 mil. Kč). V minulosti byl prodej prostřednictvím e-shopů započítáván do faremního a ostatního přímého prodeje. Z důvodu růstu významnosti tohoto odbytového místa je od roku 2014 obrat prodeje uváděn zvlášť, nicméně e-shop pro uplatnění svých výrobků faremní zpracovatelé a další výrobci využívají a jejich podíl tvoří odhadem 25 % z celkového obratu prodeje přes e-shopy. Za pozitivní lze považovat skutečnost, že dochází k nárůstu odbytu přes gastronomická zařízení (301 mil. Kč namísto 209 mil. Kč v roce 2018), a to zejména u školního stravování. Nárůst byl zaznamenán také u již zmíněného faremního a ostatního přímého prodeje (302 mil. Kč v roce 2019, 228 mil. Kč v roce 2018).
- **Hlavní kategorií biopotravin s největším objemem prodeje je dlouhodobě kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (43% podíl), přičemž více než tři čtvrtiny této kategorie tvořily káva a čaj, hotové pokrmy (vč. dětské výživy) a ostatní zpracované biopotraviny a doplňky stravy. Druhou příčku obsadila kategorie „Ovoce a zelenina“ (17 %) následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (16 %).**
- **Biopotraviny z dovozu (při zahrnutí jen finálních biopotravin) se na maloobchodním obratu v roce 2019 podílely 48 %. Při zahrnutí objemu dovozu, který byl realizován distributory a „mix“² subjekty, tvoří podíl biopotravin z dovozu 57 % (60 % v roce 2018) maloobchodního obratu. Pokud by byl započítán navíc i objem bioproduktů či biopotravin, které jsou na území ČR dále zpracovány (tj. dovoz bio-surovin a bio-polotovarů), podíl biopotravin ze zahraničí by ještě vzrostl.**

² Tzv. „mix“ subjekt představuje společnost realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků (je registrován jako výrobce a současně i jako distributor biopotravin).

Zpracování bioproduktů a výroba biopotravin:

- **Na konci roku 2019 bylo v ČR registrováno 826 výrobců biopotravin**, což oproti roku 2018 představuje nárůst o 10,4 %. V průběhu roku 2019 bylo nově registrováno 122 subjektů, naopak svou činnost ukončilo 44 výrobců.
- Ze získaných údajů vyplývá, že z celkového počtu 826 subjektů jich zhruba 25 %³ svou činnost v roce 2019 ve skutečnosti vůbec neprovozovalo z důvodu nedostatku zakázek.
- **Celkový obrat výrobců biopotravin v roce 2019 dosáhl 4,478 mld. Kč**, což představuje nárůst o 5,8 % proti obratu 4,233 mld. Kč v roce 2018. V tomto obratu jsou však zahrnuty i obraty společností, které nakoupené bioprodukty přebalují do spotřebitelského balení a celkové obraty „mix“ subjektů, které kromě vlastní výroby biopotravin distribuují i výrobky jiných dodavatelů.⁴
- Z pohledu obratu dosáhla v roce 2019 **největšího objemu výroby opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (52 %, a to zejména podkategorie „Cukr“)**. Následovaly kategorie „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (11 %), „Mléko a mléčné výrobky“ (9 %) a „Ovoce a zelenina“ (9 %).
- **Čeští výrobci vyvezli do zahraničí biopotraviny za přibližně 2 171 mil. Kč**. Vývoz biopotravin z ČR tedy trvale roste a směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (836 mil. Kč) byl vyvezen do ostatních zemí EU nesousedících s ČR, Německa (782 mil. Kč) a Slovenska (196 mil. Kč). Přitom 83 % výrobců biopotravin uplatnilo většinu své výroby na českém trhu.
- **Biopotraviny byly výrobci prodávány na českém trhu nejčastěji prostřednictvím maloobchodních řetězců (28 %)**, dále specializovaných prodejen v podobě prodejen zdravé výživy a biopotravin (19 %) a velkoobchodů (15 %). K dalšímu výrobci směřovalo 9 % biopotravin. Prostřednictvím nezávislých prodejen bylo distribuováno 1 % potravin. Podíl ostatních distribučních cest zahrnujících přímý prodej (8 %), prodej prostřednictvím e-shopů (9 %), prodej přes překupníka (3 %), lékárny (2 %) či drogerii (1 %) a gastronomii (3 %) činil 25 %.

³ Meziroční snížení podílu neaktivních výrobců je ovlivněno menší návratností dotazníků.

⁴ Obrat „mix“ subjektů za distribuci biopotravin jiných dodavatelů tvořil 54 % jejich celkového obratu, tj. 427 mil. Kč. Nově byl do celkového obratu zahrnut také obrat za bioprodukty uvedené na certifikátu výrobce biopotravin, a to v objemu 64 mil. Kč.

Distribuce biopotravin:

- **Na konci roku 2019 bylo v ČR registrováno celkem 1 003 distributorů biopotravin,** což představuje meziroční nárůst o 6,9 %. V průběhu roku 2019 bylo nově registrováno 144 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 79 distributorů.
- **Celkový obrat registrovaných distributorů dosáhl v roce 2019 ve velkoobchodních cenách 3 225 mil. Kč** (cca 2 297 mil. Kč v roce 2018). V tomto obratu však není zahrnut objem distribuce tzv. „mix“ subjektů⁵ (cca 427 mil. Kč), avšak do obratu jsou zahrnuty také obraty odbytových družstev a nově také obchodníků se základními komoditami.
- **Distributoři dovezli ze zahraničí v roce 2019 biopotraviny za zhruba 1 674 mil. Kč** (tj. 52 % jejich celkového obratu prodeje), z toho bylo 67 % uplatněno na českém trhu. V tomto objemu však není zahrnut dovoz biopotravin samotnými maloobchodními řetězci, kdy objem jejich dovozu činil dalších zhruba 1 074 mil. Kč (nárůst oproti 950 mil. Kč v roce 2018).
- **Hlavní distribuovanou kategorií biopotravin byla v roce 2019 kategorie „Ostatní zpracované potraviny“** s 39% podílem. Na druhém místě se umístila s 27% podílem „Ovoce a zelenina“, následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (15 %).
- **Největším odbytištěm mezi distributory je český trh.** Celkem na českém trhu bylo uplatněno 74,3 % objemu distribuovaných biopotravin v celkové hodnotě 2 397 mil. Kč (v roce 2018 šlo o 79,2 % a 1 820 mil. Kč). Ke zvýšení objemu exportu došlo také v absolutním vyjádření⁶. Největší objem biopotravin byl v roce 2019 exportován do Německa, kam mířilo 39 % obratu exportu představující cca 323 mil. Kč, následovalo Slovensko (27 % a 226 mil. Kč) a Polsko (12 % a 98 mil. Kč).
- Na českém trhu využívali distributoři k prodeji biopotravin e-shop (26 %), maloobchodní řetězce (17 %), další výrobce potravin (16 %), specializované prodejny (9 %), lékárny (7 %) a velkoobchody (6 %). Podíl ostatních distribučních cest zahrnující prodej přes prostředníky (2 %), drogerii (5 %), přímý prodej (5 %), prodej přes gastronomická zařízení (7 %) činil 18 %.

⁵ Tzv. „mix“ subjekty představují společnosti realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků a jejich celkový obrat je započítán mezi obrat výrobců. Patří sem např. oba největší velkoobchody biopotravin (Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.).

⁶ nárůst exportu je do značné míry ovlivněn zahrnutím obratu za distribuci všech základních bioproduktů a biokomodit, které mají distributoři na svém certifikátu a které převážně končí na zahraničních trzích

3 Situace na trhu s biopotravinami v ČR v roce 2019

Kapitola shrnuje získané údaje od výrobců a distributorů a doplňuje tato data expertními odhady za chybějící subjekty, resp. části trhu, a tím se snaží stanovit celkovou velikost trhu s biopotravinami v ČR v roce 2019.

3.1 Velikost trhu s biopotravinami

Po výrazném nárůstu trhu biopotravin v letech 2005–2008 došlo v letech 2009 a 2010 ke stagnaci obratu okolo 1,6 mld. Kč, jak znázorňuje Tab. 1 s vývojem trhu s biopotravinami v ČR. V roce 2011 se nárůst spotřeby biopotravin opět nastartoval a došlo k jeho oživení, které pokračovalo i v letech 2012 a 2013, kdy trh biopotravin v ČR (tj. domácí spotřeba) vzrostl meziročně o dalších 9,5 % na téměř 2 mld. Kč. V roce 2014 se domácí spotřeba zvýšila o 3,9 % a překonala tak hranici 2 mld. Kč. V letech 2015 a 2016 rostla spotřeba biopotravin dvouciferným tempem o 11 a 14 % a k dalšímu významnému nárůstu došlo v roce 2017, kdy trh biopotravin narostl o 30,5 % na 3,33 mld. Kč. Tento trend pokračoval i v roce 2018, kdy domácí spotřeba biopotravin vzrostla o 33 % na 4,43 mld. Kč. V roce 2019 již rostla domácí spotřeba biopotravin mírnějším tempem na 5,26 mld. Kč (meziroční nárůst o 19 %).

Celkový obrat s biopotravinami realizovaný českými subjekty činil v roce 2019 přibližně 8,26 mld. Kč. Objem exportovaných biopotravin⁷ také vzrostl a dosáhl objemu cca 3 mld. Kč (36 % obratu). Vývoz byl realizován jak samotnými výrobci (68,6 %), tak i výrobci, kteří byli současně distributory (3,8 %) anebo i čistými distributory (27,6 %).

Z celkové spotřeby biopotravin činil obrat v maloobchodě 3 854 mil. Kč, obrat ve veřejném stravování 301 mil. Kč (209 mil. Kč v roce 2018) a 302 mil. Kč tvořil obrat přímého prodeje (přímý prodej z farmy a jiné formy přímého prodeje). Prodej prostřednictvím e-shopů, který je od roku 2014 uváděn odděleně, činil 801 mil. Kč. Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů dosáhl 1,52 % a průměrná roční spotřeba vzrostla na 492 Kč na obyvatele.

⁷ Od roku 2014 jsou v šetření zahrnuty i subjekty zabývající se vývozem komodit k dalšímu zpracování (např. mlékárenská družstva).

Tab. 1: Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2010–2019

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Celkový obrat s biopotravinami včetně vývozu (mld. Kč)	2,10	2,24	2,40	2,72	3,19	3,73	4,19	5,70	7,02	8,26
Vývoz (mld. Kč)	0,51	0,57	0,62	0,77	1,17	1,48	1,64	2,37	2,59	3,00
Spotřeba biopotravin v ČR (mld. Kč)	1,60	1,67	1,78	1,95	2,02	2,25	2,55	3,33	4,43	5,26
Meziroční změna obratu biopotravin v ČR (%)	-1	4,6	6,7	9,5	3,9	11,4	13,5	30,5	33,0	18,7
Podíl na celkové spotřebě potravin a nápojů (%) ¹⁾	0,63	0,65	0,66	0,71	0,72	0,81	0,90	1,05	1,31	1,52
Spotřeba na obyvatele a rok (Kč)	151	158	169	185	191	213	241	314	416	492
Podíl dovozu na obratu biopotravin (%)	46	46/60*	46/60*	46/57*	43/49*	39/62*	46/60*	46/57*	47/60*	48/57*
Podíl řetězců na obratu biopotravin (%)	67	64	64	64	57	61	62	58	51	50

¹⁾ Na základě zveřejnění dat ČSÚ o ročních výdajích za potraviny, byl pro rok 2017 a 2018 údaj o podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů zpětně dopočítán.

* Podíl dovozu distributorů / Podíl dovozu distributorů a „mix“ subjektů.

Zdroj: Šetření ÚZEI

3.2 Podíl domácí a zahraniční produkce

Objem dovozu finálních biopotravin realizovaný distributory a samotnými maloobchodními řetězci (tj. bez zahrnutí dovozu bioproduktů a biopotravin určených k dalšímu zpracování), který byl prodán na českém trhu (tj. nebyl dále reexportován), je pro rok 2019 odhadován na 2 529 mil. Kč, což představuje 48% podíl na maloobchodním obratu v ČR. Po započtení objemu dovozu, který realizují tzv. „mix“⁸ subjekty, a které do ČR dovezly finální biopotraviny za dalších zhruba 447 mil. Kč, vzroste podíl dovozových biopotravin na českém trhu na 57% podíl na maloobchodním obratu v ČR. Pokud by byl započítán navíc i objem bioproduktů či biopotravin, které jsou na území ČR dále zpracovány (tj. dovoz bio-surovin a bio-polotovarů), podíl biopotravin ze zahraničí by ještě vzrostl.

⁸ Tzv. „mix“ subjekt představuje společnost realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků (je registrován jako výrobce a současně i jako distributor biopotravin).

3.3 Poptávka po biopotravinách

Strukturu hlavních biopotravin lze považovat dlouhodobě za stabilní (viz Tab. 2). Stejně jako v předchozích letech byl největší zájem o „Ostatní zpracované potraviny“, které tvořily cca 43% podíl na maloobchodním obratu biopotravin, přičemž více než tři čtvrtiny této kategorie tvořily podkategorie „káva a čaj“, „ostatní zpracované biopotraviny“, „hotové pokrmy (vč. dětské výživy) a „doplňky stravy“

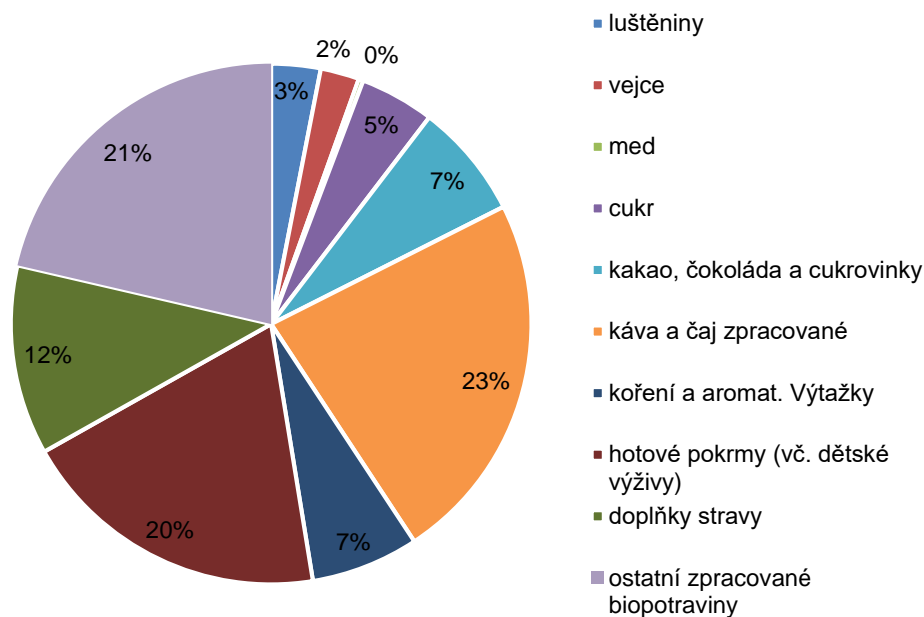
Druhou příčku obsadila kategorie „Ovoce a zelenina“ (17 %) následovaná kategorií „Mléko a mléčné výrobky“ (cca 16 %). Podrobnější členění kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ je znázorněno na Obr. 1.

Tab. 2: Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2010–2019

Hlavní kategorie biopotravin	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	podíl kategorie potravin (%)									
Maso a masné výrobky	8,6	8,5	8,1	6,9	8,2	6,9	5,1	5,9	4,6	5,2
Ovoce a zelenina	10,8	13,6	13,7	16,1	13,7	12,6	21,3	22,5	17,3	17,2
Oleje a tuky	1,9	1,9	2,1	2,1	4,4	4,2	2,9	3,6	3,5	3,2
Mléko a mléčné výrobky	24,8	19,6	20,0	18,2	22,0	20,2	23,0	17,5	20,0	15,5
Mlýnské a škrobárenské výrobky	8,4	9,7	10,4	11,7	8,2	7,5	4,8	4,9	2,5	2,6
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	8,2	9,4	9,5	9,2	9,4	7,3	6,2	5,9	7,6	9,1
Ostatní zpracované potraviny	32,8	35,3	34,3	33,0	33,0	37,1	33,2	36,4	41,4	43,2
Nápoje	4,5	2,0	1,9	2,7	1,1	4,2	3,4	3,3	3,1	3,8
Celkem¹⁾	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI

Obr. 1: Podíl podkategorií biopotravin v rámci kategorie „Ostatní zpracované potraviny“, 2019

Pozn.: Podíl medu činil 0,3 %.

Zdroj: Šetření ÚZEI 2020

3.4 Způsob distribuce biopotravin

Biopotraviny byly v ČR prodávány několika způsoby, což shrnuje Tab. 3. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech a hypermarketech (35 %, tj. 1,8 mld. Kč), dále pak prostřednictvím prodejen zdravé výživy a biopotravin (16,2 %, tj. 851 mil. Kč), e-shopů (15,2 %, tj. 801 mil. Kč) a drogerií (15,2 %, tj. 797 mil. Kč). V minulosti byl prodej prostřednictvím e-shopů započítáván do faremního a ostatního přímého prodeje. Z důvodu růstu významnosti tohoto odbytového místa je od roku 2014 obrat prodeje uváděn zvlášť, nicméně e-shop pro uplatnění svých výrobků faremní zpracovatelé a další výrobci využívají a jejich podíl tvoří odhadem 25 % z celkového obratu prodeje přes e-shopy. Za pozitivní lze považovat skutečnost, že dochází k nárůstu odbytu přes gastronomická zařízení (301 mil. Kč namísto 209 mil. Kč v roce 2018), a to zejména u školního stravování. Nárůst byl zaznamenán také u již zmíněného faremního a ostatního přímého prodeje (302 mil. Kč v roce 2019, 228 mil. Kč v roce 2018).

Tab. 3: Podíl hlavních odbytových míst na celkovém obratu biopotravin v ČR, 2011–2019

Odbytové místo v ČR	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019
	podíl odbytového místa v ČR (%)									mil. Kč
Supermarkety / hypermarkety	56,5	49,7	48,3	40,9	46,2	43,9	40,5	36,2	35,0	1 838
Drogerie ¹⁾	11,3	18,0	18,7	16,5	14,7	17,9	17,5	14,9	15,2	797
Prodejny zdravé výživy a biopotravin	19,8	19,0	16,6	24,8	14,3	14,3	12,6	16,9	16,2	851
Nezávislé prodejny potravin	1,4	1,4	1,6	1,7	4,2	2,9	3,0	2,1	1,8	93
Faremní a ostatní přímý prodej	5,2	5,9	8,9	6,7	7,0	7,3	5,4	5,1	5,7	302
E-shopy ²⁾	x	x	x	3,4	7,8	6,7	14,1	12,3	15,2	801
Lékárny	5,2	4,8	4,5	3,1	2,6	3,6	3,9	7,7	5,2	274
Gastronomie	0,6	1,1	1,4	2,9	3,2	3,4	3,0	4,7	5,7	301
Celkem³⁾	100	100	100	100	100	100	100	100	100	5 258

¹⁾ Podíl drogistických řetězců byl pro roky 2010 až 2013 upraven zpětně na základě zpřesnění metodiky.

²⁾ Z důvodu nárůstu prodeje prostřednictvím e-shopů, které byly dříve součástí faremního a ostatního přímého prodeje, jsou údaje pro tyto kategorie uváděny odděleně.

³⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI

V roce 2019 byly z ČR vyvezeny biopotraviny za 3 mld. Kč⁹ (více než 36 % jejich celkového obratu). Mezi největší exportéry patřily E D & F Man Ingredients s. r. o., SOLEX AGRO, s. r. o., RACIO, s. r. o., Lifefood Czech Republic s. r. o., Sonnentor, s. r. o., Kovář distribuce, s.r.o.¹⁰, Amylon a.s. a Hipp HiPP Czech s. r. o., kteří společně tvoří 57 % celkového vývozu.

⁹ Nárůst exportu je částečně ovlivněn zahrnutím subjektů zabývajících se distribucí komodit a produkcí komodit registrovaných výrobců.

¹⁰ Subjekt se zaměřuje na distribuci živého skotu.

3.5 Prodej biopotravin ve vybraných maloobchodních řetězcích v letech 2018 a 2019

Data pro tuto podkapitolu byla získána z maloobchodního auditu realizovaného pro ÚZEI společností Nielsen Admosphere, a. s. Z důvodu odlišné metodiky sběru dat se data uvedená v této kapitole liší od údajů uvedených v kapitolách 3.3 a 3.4. Rozdílné je i začlenění prodejen do maloobchodních řetězců. ÚZEI řadí do maloobchodních řetězců obraty prodejen: Ahold, Billa, COOP, Globus, Kaufland, Penny, Tesco a Lidl, naproti tomu prodejny typu Žabka, Trefa a Terno řadí do kategorie „nezávislé prodejny potravin“. Odděleně sledovány jsou také obraty drogistických řetězců, které jsou nově do celkového obratu MŘ započítány.

Společnost Nielsen ke zpracování analýzy prodeje biopotravin v MŘ využila reálná data v podobě skenovaných dat z pokladen a expertní odhady. Současně se společnost Nielsen zaručila za kvalitu a správné rozlišení biopotravin a konvenčních¹¹ potravin v šetření. Skenovaná data z pokladen tvořila min. 80 % dat a byla získána z maloobchodních řetězců: *Tesco, Ahold, Globus, Billa, Penny Market, Žabka, Trefa, Pramen, DM, Rossmann, Teta*.

K odhadu dat byly použity dvě metody. K odhadu prodeje v maloobchodních řetězcích *Kaufland, Terno, COOP Jednota, TOP Drogerie* a v dalších blíže nespecifikovaných prodejnách byla použita metoda odhadu ze vzorku, kde elektronická data získaná na vzorku prodejen byla statisticky extrapolována na všechny prodejny daného maloobchodního řetězce. Odhad ze smíšeného vzorku, kdy vzorek prodejen je statisticky extrapolován na skupinu prodejen byl použit u maloobchodních řetězců *Brněnka, CBA, Enapo, Eso Market, Flop, Hruška, Norma, Qanto, Tempo a dalších blíže nespecifikovaných prodejen*. Prodej biopotravin v prodejnách tradičního trhu byl zjišťován odhadem ze vzorku, který měl podobu manuálního auditu. Manuální audit prováděli zaměstnanci společnosti Nielsen (auditoři) přímo na prodejnách, a to za použití čteček. Auditoři dopočítávali prodeje na základě informací o zásobách na prodejně a ve skladu, které získali při předchozí návštěvě prodejny a informací o nákupech, které jim byly poskytnuty jednotlivými obchodníky (předchozí zásoby + nákupy – současné zásoby).

Podle průzkumu společnosti Nielsen dosáhl prodej biopotravin v ČR ve vybraných MŘ v roce 2019 hodnoty 1 997 mil. Kč. To představuje oproti roku 2018 a hodnotě více než 1 714 mil. Kč nárůst o 283 mil. Kč, v procentuálním vyjádření se jedná o meziroční nárůst ve výši 16,5 %. Pro srovnání trh s konvenčními potravinami dosáhl v roce 2019 hodnoty 181 954 mil. Kč a oproti roku 2018 zaznamenal nárůst o 8 039 mil. Kč. Meziročně trh s konvenčními potravinami vzrostl o 4,62 %, viz Tab. 4.

¹¹ Pro účely tohoto srovnání je za konvenční potraviny považována jakákoliv potravina, která není certifikována jako bio.

Tab. 4: Prodej biopotravin a konvenčních potravin v MŘ v ČR, 2018 a 2019

Ukazatel	2018	2019	Meziroční změna (%)	Meziroční změna (tis. Kč)
Biopotraviny (tis. Kč)	1 714 371	1 997 282	16,50	282 911
Konvenční potraviny (tis. Kč)	173 915 739	181 954 262	4,62	8 038 523
Hodnota celkového trhu s potravinami (tis. Kč)	175 630 109	183 951 544	4,74	8 321 434
Podíl biopotravin (%)	0,99 %	1,10 %	x	x

Pozn.: Z důvodu úprav metodiky společnosti Nielsen Admosphere, a.s. se údaje za rok 2018 liší od údajů publikovaných ve Zprávě o trhu s biopotravinami v ČR za rok 2018.

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s., 2020

Následující Tab. 5 uvádí hodnotu obratu jednotlivých kategorií potravin za roky 2018 a 2019 v členění na bio a konvenční potraviny a podíl biopotravin na celkovém obratu příslušné kategorie. Z tabulky vyplývá, že nejvýznamnější kategorií biopotravin byla kategorie „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“ (r. 2018: 748 mil. Kč, r. 2019: 911 mil. Kč), následovaná kategorií „Mléčné výrobky a zmrzlina“ (r. 2018: 377 mil. Kč, r. 2019: 410 mil. Kč). Naopak za nejméně významnou kategorii biopotravin je možné označit „Zpracované a konzervované ryby, koryše a měkkýše“. Ze srovnání absolutních hodnot prodeje jednotlivých kategorií potravin vyplývá, že nejvýznamnějšími kategoriemi potravin v rámci konvenčních potravin byly „Mléčné výrobky a zmrzlina“, „Nápoje“ a „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“. Nejméně významnou kategorií v rámci konvenčních potravin bylo „Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa“.

Tab. 5: Prodej hlavních kategorií bio a konvenčních potravin v ČR v letech 2018 a 2019 a podíl biopotravin na celkovém obratu dané kategorie

Kategorie CPA	Biopotraviny (tis. Kč)		Konvenční potraviny (tis. Kč)		Podíl bio na celkovém obratu (%)	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Mléčné výrobky a zmrzlina	377 444	410 170	45 747 815	47 840 914	0,82	0,85
Mlýnské a škrobářské výrobky	154 458	176 643	7 175 116	7 335 786	2,11	2,35
Nápoje	42 165	52 126	41 910 165	43 903 735	0,10	0,12
Ostatní „zpracované“ potravinářské výrobky	748 337	911 369	40 739 046	42 230 053	1,80	2,11
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	165 565	193 628	18 095 454	19 360 005	0,91	0,99
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	103 566	111 574	2 184 523	2 119 823	4,53	5,00
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	2 214	1 545	1 059 771	1 073 406	0,21	0,14
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	120 611	137 841	14 380 340	15 379 993	0,83	0,89
Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši	11	2 384	2 623 510	2 710 546	0,00	0,09
Celkem	1 714 371	1 997 282	173 915 739	181 954 262	0,98	1,09

Pozn.: Z důvodu změny metodiky společnosti Nielsen se údaje za rok 2018 liší od údajů publikovaných ve Zprávě o trhu s biopotravinami v ČR za rok 2018.

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s., 2020

Nejvyšších hodnot podílu bio na celkovém obratu dosahují biopotraviny v kategorii „Rostlinné a živočišné oleje a tuky“ s hodnotou 4,5 % v roce 2018 a 5 % v roce 2019. Zastoupení okolo 2 % mají pak biopotraviny u prodeje „Mlýnských a škrobárenských výrobků“ (nejčastěji mouky) a „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“.

Jak vyplývá z Tab. 6 obrat z prodeje u biopotravin roste dynamičtěji než u konvenčních potravin. U konvenčních potravin byl nárůst trhu o 4,6 %, u biopotravin o 16,5 %. K největšímu absolutnímu nárůstu v kategorii biopotravin mezi roky 2018 a 2019 došlo u kategorie „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“ a „Mléčné výrobky a zmrzlina“. Naopak meziroční pokles byl zaznamenán v kategorii „Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa“. V relativním vyjádření nejvíce rostly kategorie „Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši“¹² a „Nápoje“. U konvence byl největší absolutní nárůst zaznamenán v kategoriích „Mléčné výrobky a zmrzlina“, „Nápoje“ a „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“. V relativním vyjádření nejvíce rostly kategorie „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“, „Zpracované a konzervované ovoce a zelenina“, „Nápoje“ a „Mléčné výrobky a zmrzlina“.

Tab. 6: Meziroční změny v prodeji hlavních kategorií bio a konvenčních potravin v ČR (2019 / 2018)

Kategorie CPA	Biopotraviny		Konvenční potraviny	
	Meziroční změna (tis. Kč)	Meziroční změna (%)	Meziroční změna (tis. Kč)	Meziroční změna (%)
Mléčné výrobky a zmrzlina	32 726	8,67	2 093 099	4,58
Mlýnské a škrobárenské výrobky	22 185	14,36	160 670	2,24
Nápoje	9 961	23,62	1 993 570	4,76
Ostatní zpracované potravinářské výrobky	163 033	21,79	1 491 008	3,66
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	28 064	16,95	1 264 551	6,99
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	8 008	7,73	-64 700	-2,96
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	-669	-30,22	13 636	1,29
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	17 230	14,29	999 653	6,95
Zpracované a konzervované ryby, koryši a měkkýši	2 373	20 647,79	87 036	3,32
Celkem	282 911	16,50	8 038 523	4,62

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s., 2020

Nejvyšší podíl na nákupech biopotravin tvořila v letech 2018 a 2019 kategorie „Ostatní zpracované potravinářské výrobky“: v roce 2018 měla tato kategorie v biopotravinách podíl 43,7 %, v následujícím roce pak 45,6 %. To představuje meziroční nárůst o téměř 2 %¹³. Druhý nejvýznamnější podíl biopotravin byl zaznamenán u kategorie „Mléčné výrobky a zmrzlina“ (20,5 %) a kategorie „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (9,7 %). U konvenčních potravin měla stejně jako v předchozích letech, nejvyšší podíl kategorie „Mléčné výrobky a zmrzlina“ (26,3 %), viz Tab. 7.

¹² Nárůst byl způsoben segmentem mražené mořské plody.

¹³ V absolutním vyjádření.

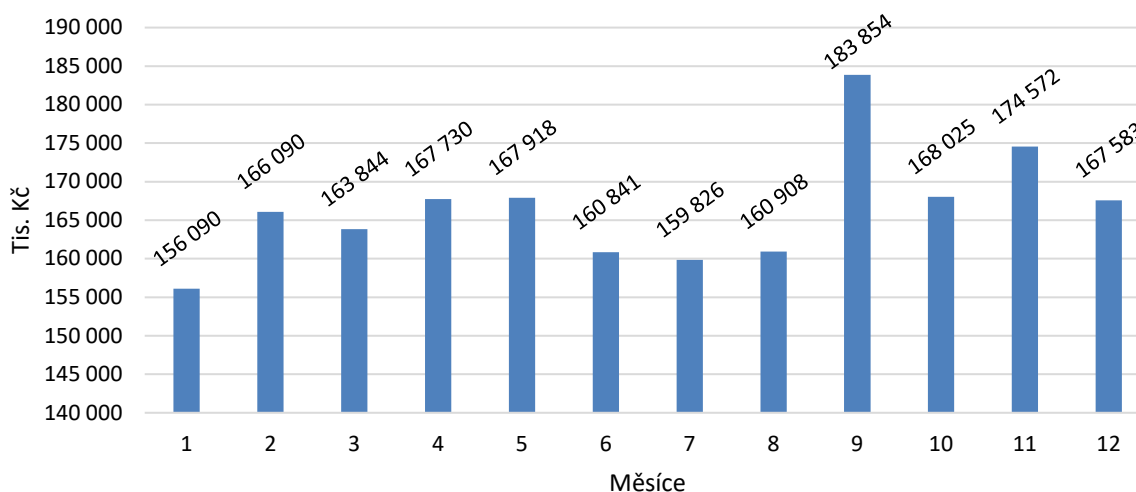
Tab. 7: Podíl jednotlivých kategorií potravin na celkových prodejkách bio a konvenčních potravin v letech 2018 a 2019 (v %)

Kategorie CPA	Biopotraviny		Konvenční potraviny	
	2018	2019	2018	2019
Mléčné výrobky a zmrzlina	22,02	20,54	26,30	26,29
Mlýnské a škrobářské výrobky	9,01	8,84	4,13	4,03
Nápoje	2,46	2,61	24,10	24,13
Ostatní „zpracované“ potravinářské výrobky	43,65	45,63	23,42	23,21
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	9,66	9,69	10,40	10,64
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	6,04	5,59	1,26	1,17
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	0,13	0,08	0,61	0,59
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	7,04	6,90	8,27	8,45
Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši	0,00	0,12	1,51	1,49
Celkem	100,00	100,00	100,00	100,00

Pozn.: Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie. Z důvodu změny metodiky společnosti Nielsen Admosphere, a. s. se údaje za rok 2018 liší od údajů publikovaných ve Zprávě o trhu s biopotravinami v ČR za rok 2018.

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s., 2020

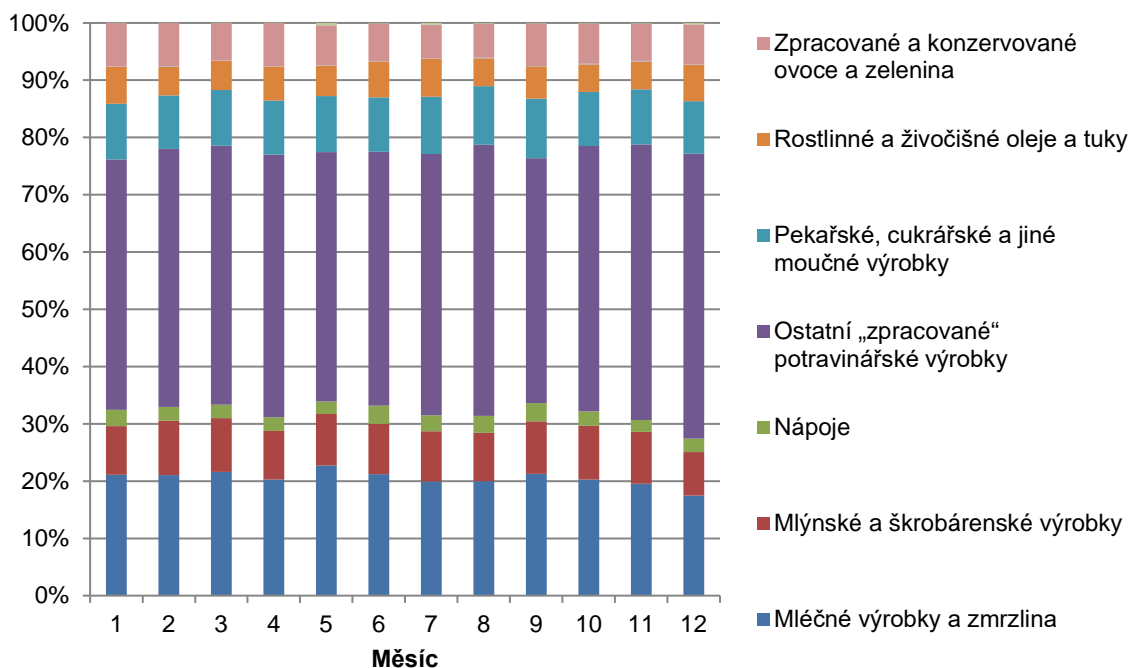
Z šetření společnosti Nielsen Admosphere dále vyplývá, že průměrný měsíční obrat za biopotraviny ve sledovaných MŘ činil 166 mil. Kč. Nejvyššího měsíčního obratu za rok 2019 bylo dosaženo v měsíci září, ve kterém MZe každoročně realizuje osvětovou a propagační kampaň Září – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství, a to cca 183,9 mil. Kč (viz Obr. 2). Naopak nejnižšího měsíčního obratu bylo dosaženo v lednu, a to cca 156 mil. Kč.

Obr. 2: Prodej biopotravin v jednotlivých měsících roku 2019

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s., 2020

Podíl jednotlivých kategorií potravin na celkových měsíčních prodejkách biopotravin v roce 2019 je znázorněn na Obr. 3.

Obr. 3: Podíl kategorií biopotravin na celkových měsíčních prodejkách biopotravin v roce 2019

Pozn.: Z důvodu nízkých hodnot nejsou graficky znázorněny kategorie „Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa“ a „Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši“.

Zdroj: Nielsen Atmosphere, a. s., 2020

V rámci zjišťování prodejů biopotravin byla ČR rozdělena do 7 regionů. Nejvýznamnějším regionem z hlediska prodeje biopotravin zůstává Hlavní město Praha. Na druhém místě se umístila oblast pokrývající Jihomoravský a Zlínský kraj a na třetím místě byla oblast Moravskoslezského a Olomouckého kraje. Naopak nejméně biopotravin spotřebitelé nakoupili v regionu pokrývající kraj Pardubický a kraj Vysočina (viz Tab. 8).

Tab. 8: Prodej biopotravin podle regionů v jednotlivých měsících roku 2019 (v tis. Kč)

Region/měsíce	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
HLAVNÍ MĚSTO PRAHA	43 620	45 537	47 114	46 288	46 157	44 532	40 641	41 426	50 634	46 902	48 444	45 146
STŘEDOČESKÝ	16 931	18 293	17 583	18 143	18 345	17 747	17 679	17 875	19 816	18 221	18 570	17 895
JIHOČESKÝ / KARLOVARSKÝ / PLZEŇSKÝ	18 576	19 663	19 299	19 782	19 975	19 456	20 189	20 323	21 918	19 996	20 745	19 979
KRÁLOVÉHRADECKÝ / LIBERECKÝ / ÚSTECKÝ	20 252	22 174	20 943	21 742	21 917	20 830	21 422	21 705	23 344	21 189	22 241	21 715
PARDUBICKÝ / VYSOČINA	11 743	12 755	12 231	12 871	12 843	12 601	13 202	13 250	14 457	13 272	13 788	13 437
MORAVSKOSLEZSKÝ / OLOMOUCKÝ	20 698	22 036	21 105	22 518	22 386	20 768	21 500	21 320	24 675	21 888	23 073	22 861
JIHOMORAVSKÝ / ZLÍNSKÝ	24 270	25 632	25 568	26 386	26 295	24 907	25 195	25 009	29 010	26 558	27 712	26 551
Celkem¹⁾	156 090	166 090	163 844	167 730	167 918	160 841	159 826	160 908	183 854	168 025	174 572	167 583

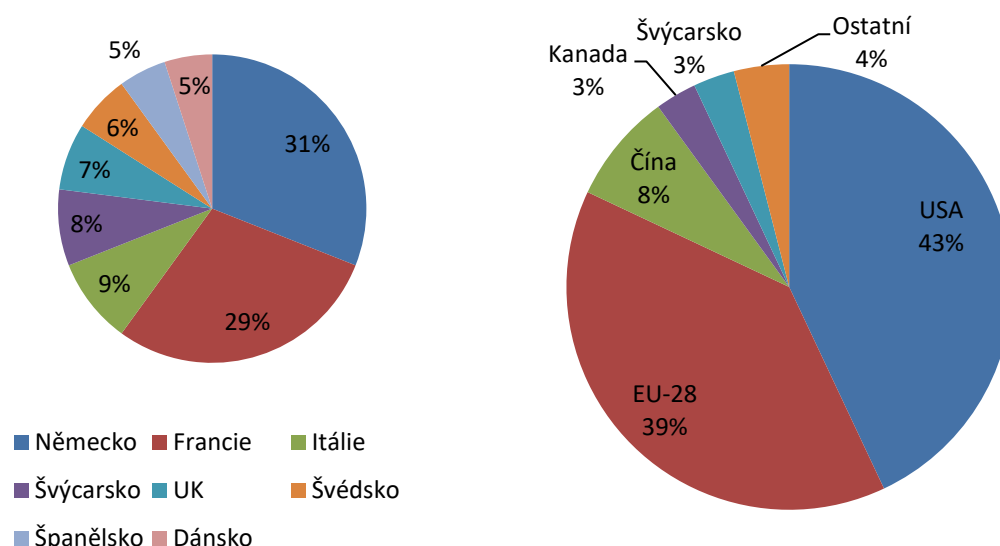
¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Nielsen Admosphere, a. s., 2020

3.6 Mezinárodní srovnání

Celosvětový trh s biopotravinami v roce 2019 překonal hranici 106 mld. EUR a vykázal meziroční nárůst zhruba o 11,6 % (95 mld. EUR v roce 2018).¹⁴ Největší podíl na světovém trhu měly Spojené státy americké (42 %), Evropská unie (39 %) a Čína (8 %). V rámci Evropy je prodej biopotravin soustředěn zejména v západní Evropě. Největší trh biopotravin má Německo (31 %), které spolu s Francií, Itálií a Švýcarskem tvoří více než tři čtvrtiny celkového obrátu, viz Obr. 4. Přestože prodej biopotravin roste zdravým tempem, stále zde přetrvává řada výzev. Jednou z nich je zajištění dostupnosti a kvality dat o mezinárodním obchodě. Dostupnost těchto statistik je důležitým krokem k tomu, aby bylo možné porovnat údaje o celosvětové produkci ekologického zemědělství s údaji mezinárodního obchodu, což by mohlo poskytnout informace o potenciálních podvodech. Dopomoci k těmto informacím má nová Evropská statistika dovozu, která ukazuje produkty a hlavní státy zaměřené na import produktů do EU.

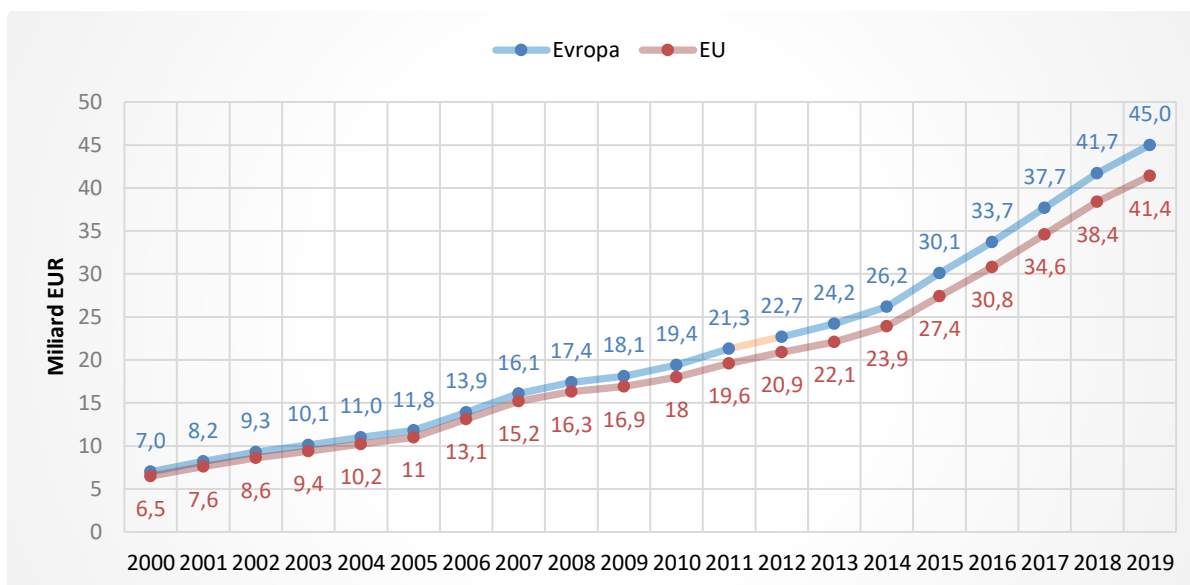

Obr. 4: Rozdělení trhu biopotravin 2019

Zdroj: FiBL-AMI survey 2021

Evropský trh biopotravin vzrostl o více než 8 % a dosáhl 45 mld. EUR (41,4 mld. tvoří trh EU). Bohužel ne všechny země pravidelně poskytují údaje o domácích trzích, a tak lze předpokládat, že trh biopotravin je větší, než je uváděno, viz Obr. 5.

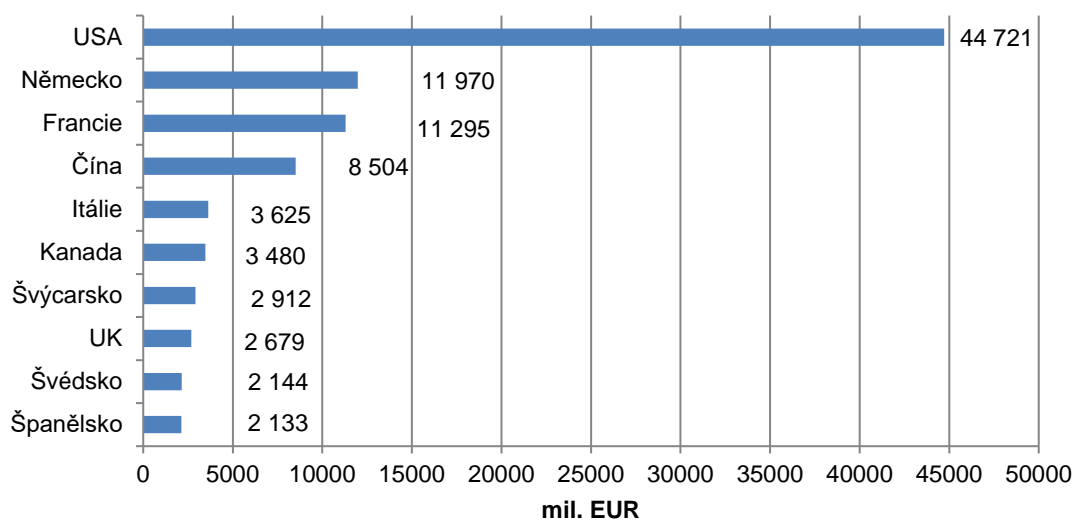
¹⁴ Zdroj: Willer, Helga, Trávníček, Jan, Meier, Claudia, Schlatter, Bernhard, (2021) *The World of Organic Agriculture. Statistics and Emerging Trends 2021*. Research Institute of Organic Agriculture (FiBL) and IFOAM – Organic International

Obr. 5: Evropa a EU – Vývoj trhu biopotravin 2000–2019

Zdroj: FiBL-AMI surveys 2004-2021, a OrganicDatatnetwork Surveys 2013-2015

Země s největším trhem biopotravin představovaly Spojené státy americké (44,7 mld. EUR), následované Německem (12 mld. EUR), Francií (11,3 mld. EUR) a Čínou (8,5 mld. EUR), viz Obr. 6.

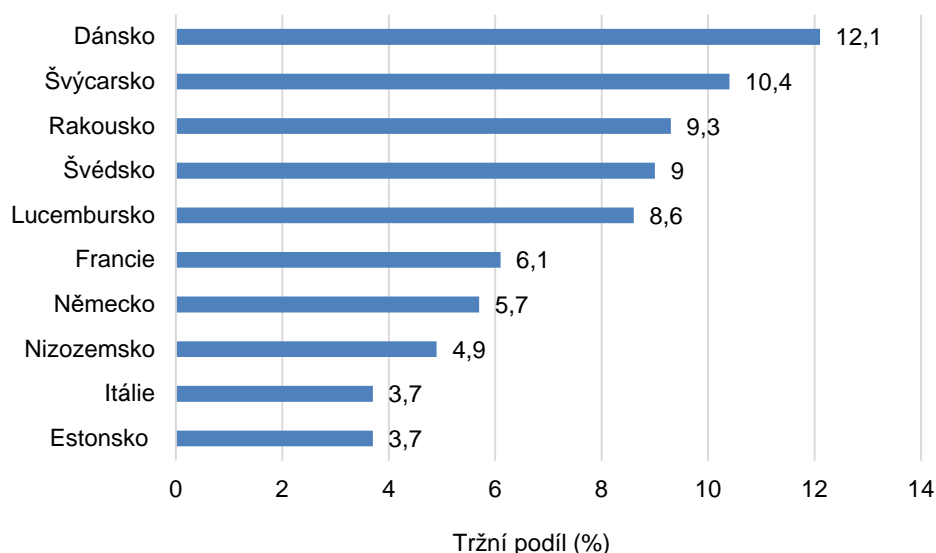
Obr. 6: Svět – 10 zemí s největším trhem biopotravin (mil. EUR), 2019

Zdroj: FiBL-AMI survey 2021

Stejně jako v minulých letech mělo nejvyšší podíl prodaných biopotravin na celkovém trhu s potravinami Dánsko (12,1 %). Jednalo se o nejvyšší podíl v rámci Evropy i světa. Dále následovalo Švýcarsko (10,4 %) a Rakousko (9,3 %), viz Obr. 7. Skutečnost, že v mnoha zemích celkový trh s potravinami stagnuje a v mnoha případech ceny potravin klesají, způsobuje, že podíl biopotravin na celkové spotřebě narůstá ještě rychleji.

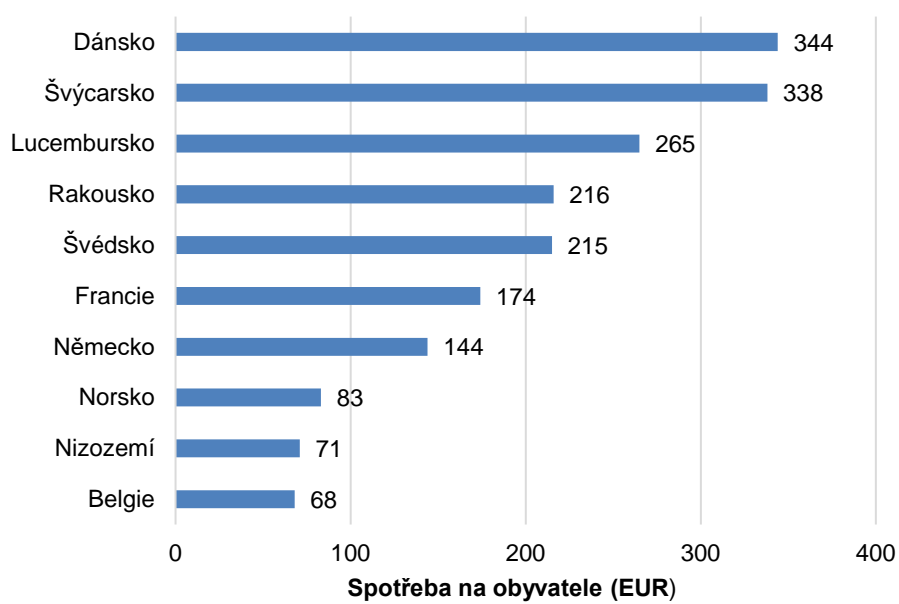
U řady kategorií potravin je zastoupení bioprodukce i vyšší, jedná se zejména o vejce, zeleninu a mléko. V Dánsku a Francii dosahuje prodej bio vajec přibližně 30% podílu na jejich celkovém prodeji. Více než 10% podíl si drží bio zelenina na celkových prodejích zeleniny ve Švýcarsku, Rakousku, Dánsku a Švédsku. Například čerstvá mrkev a dýně v biokvalitě tvoří téměř 30 % trhu v Německu. Podobně bio mléčné výrobky ve Švédsku a Švýcarsku dosahují 10% i vyšší podíl na celkovém trhu s mléčnými výrobky. V Dánsku dosahuje biomléko až 30% podílu na celkových prodejích mléka. U vybraných produktů je dosahován i vyšší podíl prodeje v biokvalitě, např. v Dánsku bio ovesné vločky tvoří více než 52 % trhu, v Německu bio mléčné náhražky (organic milk substitutes) dokonce 61 % trhu. Na druhou stranu bio nápoje (s výjimkou vína) a bio maso (zejména drůbeží) mají v mnoha zemích podíl nízký, což je dáno jejich vysokým stupněm zpracování a nízkou cenou na konvenčním trhu. Dalším z faktorů může být skutečnost, že spotřebitelé biopotravin mají tendenci jíst malé množství masa, případně žádné.

Obr. 7: Evropa – 10 zemí s nejvyšším podílem biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů, 2019

Zdroj: FiBL-AMI survey 2021

Podobně jako v předchozích letech byla nejvyšší spotřeba biopotravin na obyvatele v roce 2019 v Dánsku (344 EUR) a Švýcarsku (388 EUR), následovalo Lucembursko (265 EUR) a Rakousko (216 EUR). Celkem v sedmi zemích překročila roční spotřeba biopotravin 100 EUR na obyvatele, viz Obr. 8. V průměru utratili spotřebitelé v Evropě za biopotraviny 56 EUR ročně na jednoho obyvatele, v rámci států EU pak průměrná částka za biopotraviny činila 84 EUR na obyvatele. V zemích střední a východní Evropy jsou výdaje spotřebitelů stále nízké. Jsou však patrné signály, že trhy se v současné době rychle rozvíjejí, a to zejména v pobaltských zemích. Avšak v některých zemích nejsou údaje o maloobchodním prodeji pravidelně aktualizovány. Česká republika je jedinou zemí s trvalým systémem souhrnné evidence dat o maloobchodním prodeji.

Obr. 8: Evropa – 10 zemí s nejvyšší roční spotřebou biopotravin na obyvatele (EUR), 2019

Zdroj: FiBL-AMI survey 2021

4 Výroba biopotravin v ČR v roce 2019

Sortiment českých výrobců biopotravin je poměrně široký. Zahrnuje především mléko a mléčné výrobky, pečivo, koření, mouku, těstoviny, dětskou výživu, vejce, kuřecí, vepřové a hovězí maso, ovoce, zeleninu, sušené ovoce, víno atd. U některých komodit je ovšem nabídka nedostatečná a nepokrývá poptávku spotřebitelů (např. vejce, ovoce, zelenina, med). Některé biopotraviny nejsou českými výrobci biopotravin produkovány vůbec a dovážejí se ze zahraničí (např. oleje).

4.1 Počet a struktura výrobců biopotravin

Jako výrobce biopotravin bylo ke konci roku 2019 registrováno 826 subjektů, což představovalo meziroční nárůst o 10,4 %. V průběhu roku 2019 bylo nově registrováno 122 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 44 výrobců. Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin v letech 2011–2019 uvádí Tab. 9.

Tab. 9: Vývoj počtu registrovaných výrobců biopotravin, 2011–2019

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet výrobců	422	448	471	506	542	603 ¹	672	748	826
Meziroční změna (%)	4,5	6,2	5,1	7,4	7,1	11,3	11,4	11,3	10,4
Počet ukončených výrobců	55	43	40	37	40	37	41	45	44
Podíl ukončených výrobců (%)	13,6	10,2	8,9	7,9	7,9	6,8	6,8	6,7	5,9
Počet nových výrobců	73	69	63	72	76	98	110	121	122
Podíl nových výrobců (%)	17,3	15,4	13,4	14,2	14,0	16,3	16,4	16,2	14,8

Pozn.: Počet subjektů se liší od údajů uváděných ve zprávě Statistická šetření ekologického zemědělství – Základní statistické údaje v roce 2017. Důvodem je zpřesnění údajů v REP.

Zdroj: MZe, REP (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval ÚZEI

4.2 Výroba biopotravin

Kapitola shrnuje informace o počtech aktivních zpracovatelů (výrobců) biopotravin, celkové kapacitě výroby biopotravin v ČR (tzn. o celkovém obratu a obratu hlavních kategorií biopotravin) a o distribučních kanálech, které jsou výrobci využívány pro prodej biopotravin.

Z celkového počtu 826 subjektů registrovaných jako „výrobce biopotravin“ ke konci roku 2019, jich zhruba 25 %¹⁵ (tj. 204 subjektů; 30 % v roce 2018) svou činnost ve skutečnosti vůbec neprovozovalo, a to zejména z důvodu nezájmu spotřebitelů či obchodních partnerů o zamýšlené biopotraviny.

¹⁵ Snížení podílu neaktivních výrobců je ovlivněno menší návratností dotazníků.

4.2.1 Rozsah výroby biopotravin

Celkový obrat výroby biopotravin v roce 2019, dle údajů poskytnutých výrobci¹⁶, činil 4 478 mil. Kč, což představuje nárůst o 5,8 % proti obratu 4 233 mil. Kč v roce 2018 (Tab. 10). V tomto údaji jsou zahrnuty také obraty společností, které pouze nakoupené bioprodukty přebalují do spotřebitelského balení, jelikož i tato činnost je považována za výrobu biopotravin.¹⁷ Nově byl do celkového obratu zahrnut také obrat za bioprodukty uvedené na certifikátu výrobce biopotravin, a to v objemu 64 mil. Kč. Dále je také zahrnut celkový obrat „mix“ subjektů realizujících jak vlastní výrobu biopotravin, tak současně distribuci výrobků jiných dodavatelů. Vzhledem k tomu, že byl doplněn v dotazníku dotaz na rozsah prodeje vlastních a cizích výrobků u těchto dodavatelů, lze konstatovat, že prodej výrobků jiných dodavatelů představoval 54 % jejich celkového obratu (tj. 427 mil. Kč). Jinými slovy, obrat prodeje vlastních výrobků vyrobených v ČR registrovanými výrobci činil 4,05 mld. Kč.

Nejčastější kategorií výrobců dle velikosti obratu za biopotraviny zůstala stejně jako v letech 2011–2018 kategorie 100 tis. až 500 tis. Kč. Následovaly kategorie 1 mil. až 2 mil. Kč a do 100 tis. Kč.

Více než dvě třetiny výrobců (69,8 %) uvedly, že v roce 2019 za biopotraviny utržily méně než 2 mil. Kč a jejich podíl na celkovém obratu dosáhl pouhých 4,1 %. Naopak 33 firem s největším obratem za biopotraviny (nad 20 mil. Kč) realizuje více než tři čtvrtiny celkové výroby biopotravin (78,1 %). Obdobná situace platila i pro předchozí roky 2011–2018. Srovnatelný zůstává také podíl firem s největším obratem, kdy sedm největších firem s obratem nad 100 mil. Kč. (E D & F Man Ingredients s. r. o., Country Life, s. r. o., Sonnentor, s. r. o., RACIO, s. r. o., PRO-BIO, obchodní společnost s r. o., Lifefood Czech Republic, s. r. o., ČEROZFRUCHT, s. r. o) realizovalo 51,8 % celkového obratu. V roce 2018 činil podíl sedmi největších výrobců („mix subjektů“) 54,4 %.

Přehled patnácti největších výrobců v roce 2019 dle velikosti obratu realizovaného pouze na českém trhu (bez exportu) se podobá seznamu z předchozích let (Tab. 11). Je třeba zdůraznit, že v tabulce jsou zahrnuty i „mix subjekty“, jejichž obrat zahrnuje i prodej biopotravin jiných výrobců (tj. obrat i za jejich distributorskou činnost). Důvodem je, že nelze s jistotou určit podíl cizích výrobků uplatněných na českém trhu.

¹⁶ Jedná se o obrat 484 výrobců biopotravin.

¹⁷ Tj. včetně dovozu ovoce a zeleniny a jejího balení, dovozu zahraničního zboží a značení českým logem aj.

Tab. 10: Struktura výrobců dle velikosti obrátu za biopotraviny v roce 2019 a porovnání s rokem 2018

Kategorie dle obrátu za biopotraviny	Výrobci biopotravin			Obrát za prodej biopotravin		
	2018 (počet)	2019		2018 (tis. Kč)	2019	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 100 tis.	54	67	13,8	2 312	2 871	0,1
<100 tis. až 500 tis.	125	138	28,5	32 805	38 727	0,9
<500 tis. až 1 mil.	55	62	12,8	37 230	42 026	0,9
<1 mil. až 2 mil.	49	71	14,7	71 797	99 232	2,2
<2 mil. až 5 mil.	53	48	9,9	164 171	161 012	3,6
<5 mil. až 10 mil.	35	38	7,9	245 022	270 868	6,0
<10 mil. až 20 mil.	23	27	5,6	305 453	367 426	8,2
<20 mil. až 50 mil.	17	16	3,3	535 540	528 751	11,8
<50 mil. až 75 mil.	6	8	1,7	362 352	470 639	10,5
<75 mil. až 100 mil.	2	2	0,4	175 268	176 079	3,9
nad 100 mil.	7	7	1,4	2 301 221	2 320 061	51,8
Celkem¹⁾	426	484	100,0	4 233 172	4 477 693	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Zdroj: Šetření ÚZEI 2019 a 2020

Tab. 11: Přehled 15 největších výrobců biopotravin dle obrátu na českém trhu, 2019

Pořadí	Název společnosti	Hlavní obor výroby
1.	Country Life, s.r.o.	Ostatní zpracované biopotraviny, pekařské výrobky, nápoje, mléčné výrobky, mlýnské výrobky, ovoce a zelenina, oleje a tuky
2.	Sonnentor, s.r.o.	Čaje a koření
3.	PRO-BIO, obchodní společnost s r.o.	Mlýnské výrobky, ovoce a zelenina, ostatní zpracované biopotraviny, oleje
4.	RACIO, s. r. o.	Trvanlivé výrobky (suchary, sušenky)
5.	ČEROZFRUCHT, s.r.o.	Ovoce a zelenina
6.	OLMA, a.s.	Mléko a mléčné výrobky
7.	Biopark, s.r.o.	Maso a masné výrobky
8.	POLABSKÉ MLÉKÁRNY, a.s.	Mléko a mléčné výrobky
9.	HOLLANDIA Karlovy Vary, a.s.	Mléko a mléčné výrobky
10.	Biopekárna Zemanka, s r.o.	Trvanlivé výrobky (suchary, sušenky)
11.	Sunfood, s.r.o.	Ostatní zpracované biopotraviny, mlýnské výrobky, ovoce a zelenina
12.	Mlékárna Valašské Meziříčí, spol. s r.o.	Mléko a mléčné výrobky
13.	Mediate, s.r.o.	Ostatní zpracované biopotraviny, ovoce a zelenina
14.	Allnature, s.r.o.	Oleje a tuky, ostatní zpracované biopotraviny, mlýnské výrobky, ovoce a zelenina
15.	Schubert partner a.s.	Vejce

Zdroj: Šetření ÚZEI 2020

Největší počet výrobců (126; což odpovídá 26 %) je zařazen v kategorii podniků, u kterých prodej biopotravin představuje 99 až 100 % jejich celkového obratu, viz Tab. 12. Tato kategorie je tvořena převážně faremními zpracovateli. Druhou nejpočetnější kategorií jsou podniky s podílem biopotravin od 1 do 10 %. Tyto dvě kategorie představovaly 50 % výrobců biopotravin, přičemž jejich podíl na celkovém obratu výroby v ČR přesahuje 29 %. Situace je tedy obdobná jako v roce 2018, kdy tyto kategorie zahrnovaly 52 % výrobců a 34% podíl na celkovém obratu.

Největšího podílu na celkovém obratu výrobců (41 %) dosahují firmy z kategorie podniků 75 až 99 %, následně pak podniky v kategorii 1 až 10 % (20 %) a 50 až 75 % (11 %).

Tab. 12: Struktura výrobců dle podílu obratu za biopotravinu na jejich celkovém obratu, 2019

Podíl biopotravin na celkovém obratu	Výrobci biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2018 (počet)	2019		2018 (tis. Kč)	2019	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 1 %	35	53	11,0	123 248	73 704	1,6
< 1 až 10 %	108	118	24,4	729 289	895 514	20,0
< 10 až 30 %	51	66	13,6	413 571	339 226	7,6
< 30 až 50 %	25	24	5,0	173 430	428 466	9,6
< 50 až 75 %	35	34	7,0	693 359	508 466	11,4
< 75 až 99 %	57	63	13,0	1 373 037	1 821 737	40,7
< 99 až 100 %	115	126	26,0	727 237	410 580	9,2
Celkem¹⁾	426	484	100,0	4 233 172	4 477 693	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Šetření ÚZEI 2019 a 2020

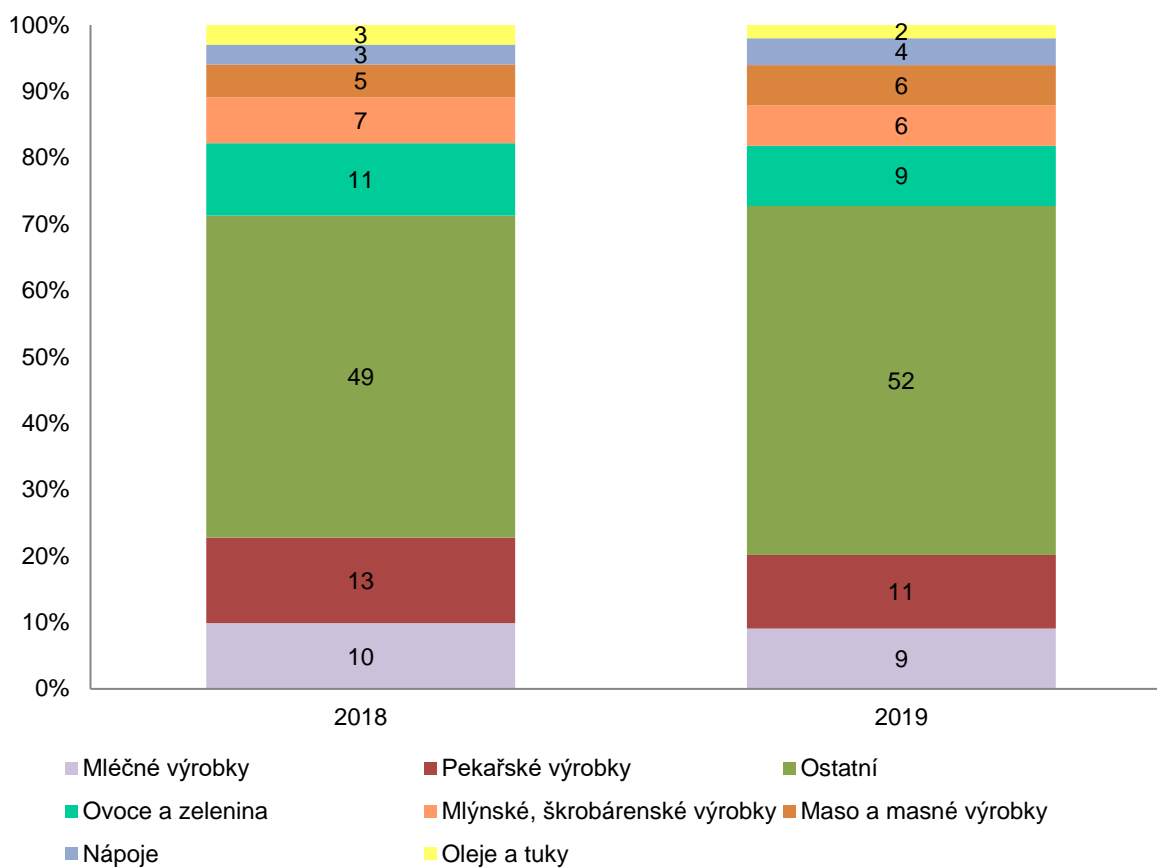
4.2.2 Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby

Kromě informace o celkovém obratu za biopotravinu byl u respondentů zjišťován také podíl hlavních kategorií potravin na tomto objemu výroby. Použito bylo zjednodušené třídění vycházející z mezinárodní klasifikace výrobků CPA, viz příloha č. 1.

Dle zjištěných údajů největší podíl z celkového obratu¹⁸, kterého dosáhli výrobci v roce 2019, zaujímala opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“¹⁹ (52 %, a to zejména podkategorie „Cukr“). Následovaly kategorie „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (11 %), „Mléko a mléčné výrobky“ (9 %) a „Ovoce a zelenina“ (9 %). Vyjádřeno v nominální hodnotě, největší objem výroby dosáhly „Ostatní zpracované potraviny“ (cca 2 283 mil. Kč, 2 058 mil. Kč v roce 2018), následované kategorií „Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky“ (cca 501 mil. Kč, 534 mil. Kč v roce 2018), „Mléko a mléčné výrobky“ (cca 406 mil. Kč, 407 mil. Kč v roce 2018) a „Ovoce a zelenina“ (cca 399 mil. Kč, cca 456 mil. Kč v roce 2018). Stejně kategorie dominovaly také v předchozích letech, (viz Obr. 9).

¹⁸ Z důvodu meziročního srovnání není do celkového obratu započítán obrat za výrobu bioproduktů a biokomodit.

¹⁹ Kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ zahrnuje podkategorie: Cukr; Kakao, čokoláda a cukroviny, Káva a čaj, Kofení a aromatické výtažky; Hotové pokrmy; Homogenizované potravinářské přípravky a dietní potraviny; Ostatní jinde neuvedené potravinářské výrobky (viz příloha zprávy).

Obr. 9: Podíl hlavních kategorií potravin na celkovém obratu výroby (%), 2018 a 2019

Pozn.: Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.
Zdroj: Šetření ÚZEI 2019 a 2020

4.2.3 Uplatnění vyrobených biopotravin na trhu

Většina výrobců uplatňuje alespoň část svého sortimentu na českém trhu, tj. 466 z celkového počtu 484 výrobců, 18 zbývajících prodává biopotraviny výhradně mimo ČR. Minimálně 75 % sortimentu prodalo na českém trhu 83 % výrobců (tj. 402 z 484), stejný podíl byl zjištěn také v roce 2018 (viz Tab. 13). V roce 2019 se nejčastěji vyváželo na Slovensko (celkem 86 výrobců – téměř každý šestý aktivní výrobce, z toho 60 výrobců do 10 % svého obratu, 22 výrobců v rozmezí 10–30 % obratu, 2 v rozmezí 30–50 %, 1 výrobce v rozmezí 50–75 %, 1 výrobce v rozmezí 75–99 % svého obratu). Avšak největší objem vyrobených biopotravin směřuje do ostatních zemí EU²⁰ (téměř 19 %), Německa (téměř 18 %) a Slovenska (4 %). Naopak nejmenší objem se exportoval do Polska, zemí mimo EU a Rakouska.

Z celkového obratu výroby biopotravin v roce 2019 ve výši cca 4 478 mil. Kč se uplatnilo na českém trhu 2 307 mil. Kč, tj. 51,5 %. V roce 2018 se na českém trhu uplatnilo 2 117 mil. Kč, tj. 50 %. Do zahraniční tedy čeští výrobci vyvezli biopotraviny v hodnotě téměř 2 171 mil. Kč, což představuje zbývajících 48,5 % celkového obratu výroby (v roce 2018 činil export 2 116 mil. Kč).

²⁰ Ostatní země EU jsou všechny mimo země sousedící s ČR (tj. mimo SK, DE, AT a PL).

Vývoz biopotravin z ČR tedy trvale roste a směřuje převážně do zemí EU, přičemž největší objem biopotravin (836 mil. Kč) byl vyvezen do ostatních zemí EU nesousedících s ČR, Německa (782 mil. Kč) a Slovenska (196 mil. Kč).

Z výrobců vyváží do zahraničí zejména společnosti E D & F Man Ingredients s. r. o. (Německo, ostatní země EU, Rakousko, země mimo EU a Slovensko), RACIO, s. r. o. (ostatní země EU, Slovensko, země mimo EU), Lifefood Czech Republic, s. r. o. (ostatní země EU, Německo, země mimo EU, Rakousko, Polsko, Slovensko), Sonnentor, s. r. o. (Rakousko, Německo, Slovensko, Polsko, ostatní země EU), Amylon, a. s. (země mimo EU, Německo, ostatní země EU, Polsko, Rakousko a Slovensko), PRO-BIO, obchodní společnost s r. o. (Slovensko, Německo, Rakousko, Polsko, ostatní země EU), FRUJO, a .s. (Německo, ostatní země EU a Rakousko), ÚSOVSKO FOOD, a. s. (ostatní země EU, Německo a Polsko).

Tab. 13: Uplatnění vyrobených biopotravin v ČR a struktura vývozu výrobců biopotravin (počet a obrat), 2019

Země	do 10 %	<10–30 %	<30–50 %	<50–75 %	<75–99 %	100 %	Celkem	Obrat	Podíl (%)	
								(tis. Kč)	2019	2018
ČR	12	15	15	22	64	338	466	2 306 850	51,5	50,0
Slovensko	60	22	2	1	1	0	86	196 069	4,4	5,7
Německo	20	9	8	3	4	6	50	782 303	17,5	9,3
Rakousko	13	6	0	1	2	4	26	184 738	4,1	5,6
Polsko	27	3	1	0	0	0	31	46 883	1,1	1,1
Ostatní EU	17	15	9	10	3	4	58	836 137	18,7	18,7
Mimo EU	15	8	3	1	1	0	28	124 712	2,8	9,5
Celkem¹⁾								4 477 693	100	100

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Pozn.: Ostatní EU (země EU mimo CZ, SK, DE, AT a PL); Mimo EU (země nacházející se mimo EU)

Zdroj: Šetření ÚZEI 2019 a 2020

4.2.4 Způsob distribuce biopotravin uplatněný výrobci

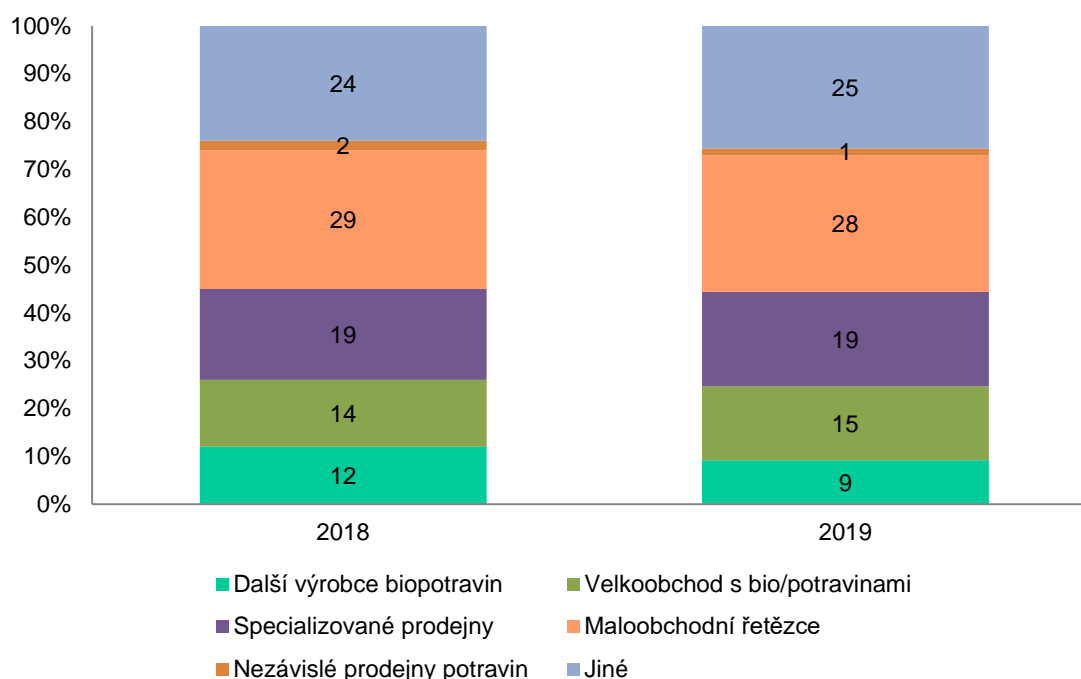
K určení hlavních distribučních cest prodeje biopotravin a následnému stanovení celkové velikosti trhu (tj. objemu biopotravin nakoupeného konečnými spotřebiteli) bylo zjišťováno, prostřednictvím kterých odbytových cest realizovali prodej biopotravin na českém trhu v roce 2019 samotní výrobci, a to v členění dle jednotlivých kategorií potravin.

Na českém trhu využívali výrobci k prodeji biopotravin nejčastěji maloobchodní řetězce (28 %), specializované prodejny²¹ (19 %) a velkoobchody (15 %). K dalšímu výrobci biopotravin (např. vyrobené mouky / směsi, med, koření / bylinky, oleje, cukr) směřovalo 9 %²² biopotravin. Prostřednictvím nezávislých prodejen bylo distribuováno 1 % potravin. Podíl ostatních distribučních cest zahrnujících přímý prodej (8 %), prodej prostřednictvím e-shopů (9 %), prodej přes překupníka (3 %), lékárny (2 %) či drogerii (1 %) a gastronomii (3 %), činil 25 %²³, viz Obr. 10.

²¹ Tj. prodejny zdravé výživy a biopotravin.

²² Do podílu je zahrnuto také zpracování ve službě, které činilo 0,6 %. Do podílu není zahrnut obrat za prodej základních komodit.

²³ Z důvodu zaokrouhlování neseď údaj celkem s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

Obr. 10: Podíl hlavních distribučních kanálů uplatňovaných výrobcí biopotravin (%), 2018 a 2019

Pozn. Zpracování ve službě je nově součástí kategorie další výrobce biopotravin. Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie

Zdroj: Šetření ÚZEI 2019 a 2020

Z celkového obrátu za prodej vyrobených biopotravin realizovaný v ČR mířilo cca 73 % přímo ke konečným spotřebitelům²⁴ (tj. odhadem okolo 2 068 mil. Kč při uvažované 30% obchodní marži²⁵, nárůst o 183 mil. Kč proti roku 2018). Z tohoto objemu biopotravin míří ke konečnému spotřebiteli nejčastěji prostřednictvím maloobchodu (41 %) a prodejen zdravé výživy (28 %). Prodej prostřednictvím e-shopů a přímého prodeje byl obdobný jako v roce 2018 a činil 10, resp. 9 %. Následoval prodej prostřednictvím gastronomie (5 %) a lékáren (3 %). Ostatní cesty nebyly tak významné a celkem tvořily cca 4 %.

Z detailní analýzy distribučních cest dále vyplývá, že maso a masné výrobky jsou nejčastěji prodávány prostřednictvím přímého prodeje (36 %; 15 %) a maloobchodu (21 %; 54 %). Ovoce a zelenina je kromě řetězců (42 %) prodávána také přes velkoobchody (16 %), další výrobce potravin (11 %) a specializované prodejny (11 %). Mléčné výrobky jsou prodávány převážně do maloobchodních řetězců (51 %), 14 % je uplatňováno prostřednictvím velkoobchodu a 11 % je z důvodu zastoupení faremních zpracovatelů prodáváno prostřednictvím přímého prodeje. Nápoje jsou uplatňovány zejména prostřednictvím specializovaných prodejen (21 %), gastronomie (20 %) a přímého prodeje (18 %). Jedná se zejména o prodej vína. Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky jsou prodávány zejména prostřednictvím maloobchodu (52 %), specializovaných prodejen (14 %), prodejem přes překupníka (11

²⁴ Tj. po vyloučení obrátu prodeje směřujícího k dalšímu výrobcí biopotravin (včetně zpracování ve službě, překupníkovi, či do velkoobchodu).

²⁵ Marže nebyla uvažována u přímého prodeje a prodeje prostřednictvím e-shopů.

%) a velkoobchodu (10 %). Prodej prostřednictvím specializovaných prodejen hraje významnou roli při prodeji ostatních zpracovaných potravin (32 %) a olejů a tuků (18 %).

5 Distribuce biopotravin v ČR v roce 2019

Druhou významnou skupinou působící na trhu s biopotravinami jsou distributoři neboli subjekty uvádějící biopotraviny nebo bioprodukty do oběhu včetně vývozu a dovozu bez jakéhokoli dalšího zpracování²⁶. Jedná se zejména o dovozce ze třetích zemí, regionální i celostátní distributory a velkoobchodníky.

5.1 Počet a struktura distributorů biopotravin

Počet všech registrovaných distributorů k 31. 12. 2019 vzrostl na 1 003 subjektů, což představuje meziroční nárůst o 6,9 %. V průběhu roku 2019 bylo nově registrováno 144 subjektů, naopak svoji činnost ukončilo 79 distributorů. Nárůst distributorů v letech 2017 a 2018 zapříčinila povinná registrace internetových prodejen nabízejících biopotraviny do systému ekologického zemědělství. Vývoj počtu registrovaných distributorů v letech 2011–2019 shrnuje Tab. 14.

Tab. 14: Vývoj počtu registrovaných distributorů biopotravin, 2011–2019

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Počet distributorů	201	263	305	351	409	501	730	938	1 003
Meziroční změna (%)	16,9	30,8	16	15,1	16,5	22,5	45,7	28,5	6,9
Počet skončených distributorů	31	21	18	40	24	33	36	65	79
Podíl skončených distributorů (%)	18,0	10,4	6,8	13,1	6,8	8,1	7,2	8,9	8,4
Počet nových distributorů	60	83	60	86	82	125	265	273	144
Podíl skončených distributorů (%)	29,9	31,6	19,7	24,5	20,0	25,0	36,3	29,1	14,4

Zdroj: MZe (údaj k 31. 12. daného roku); zpracoval: ÚZEI

Na trhu s biopotravinami působí také velký počet subjektů zabývajících se maloobchodním prodejem (tj. maloobchodní řetězce, obchody zdravé výživy aj.), které se však dle zákona o EZ od roku 2006 nemusí registrovat. V současné době jsou biopotraviny nabízeny všemi nadnárodními maloobchodními řetězci, z nichž některé mají vlastní značku biopotravin (Albert: Nature's promise, Billa: BILLA Naše Bio, Kaufland: K-BIO, Lidl: Bio organic, Tesco: Tesco Organic). Biopotraviny lze zakoupit i v některých českých družstevních prodejnách působících pod značkou COOP, v nezávislých prodejních sítích (např. Brněnce) a v prodejnách zdravé výživy a biopotravin. Rozmáhají se farmářské obchody, které nabízejí regionální produkty včetně biopotravin, jako např. Náš grunt, Sklizeno, Dobřej špajz. Dalším významným místem prodeje biopotravin se staly prodejny drogistického zboží, zvláště pak drogistický řetězec DM drogerie s privátními značkami dm Bio a babylove a Rossmann s privátními značkami BabyDream a EnerBio. Rostoucí oblíbenost se také těší nákup prostřednictvím e-shopů, které mají ve svém sortimentu i biopotraviny (např. Košík, Rohlík, SCUk, Svět bedýnek, Ekofood, Farmbox).

5.2 Distribuce biopotravin

Kapitola týkající se distribuce biopotravin přináší informace zejména o počtu aktivních distributorů biopotravin, podílu bioproduktů (biopotravin) z dovozu, celkovém rozsahu distribuce biopotravin v ČR

²⁶ Za zpracování je považováno i pouhé zabalení nebo označování biopotravin.

(celkového obratu a obratu hlavních kategorií biopotravin) a o typech distribučních kanálů využívaných distributory v ČR pro prodej biopotravin.

5.2.1 Podíl distribuovaných bioproduktů a biopotravin z dovozu

Distributoři dovezli v roce 2019 biopotraviny za zhruba 1 674 mil. Kč, což činilo 52 % jejich celkového obratu prodeje (v r. 2018 za 1 323 mil. Kč a 58 %, v r. 2017 za 904 mil. Kč a 48 %). Z tohoto dovezeného objemu bylo 33 % v hodnotě 554 mil. Kč dále reexportováno. V tomto objemu však není zahrnut dovoz biopotravin samotnými maloobchodními řetězci, kdy objem jejich dovozu činil dalších zhruba 1 074 mil. Kč (nárůst oproti 950 mil. Kč v roce 2018 a 661 mil. Kč v roce 2017).

Opět byl sledován údaj o objemu dovozu také u subjektů registrovaných jako výrobce a současně distributor. Tito tzv. „mix“ distributoři dovezli v roce 2019 biopotraviny za 396 mil. Kč (tj. 50 % jejich celkového obratu), přičemž 87 % zboží zůstalo na českém trhu.

Do ČR se dovážely biopotraviny běžné denní spotřeby, zejména ostatní zpracované biopotraviny, které tvořily 51 % celkové hodnoty dovozu. Jednalo se především o hotové pokrmy (včetně dětských výživ), potravinové doplňky, koření, kávu a čaj. Dále pak ovoce a zelenina (28 % celkové hodnoty dovozu) a oleje a tuky (5 %).

Mezi největší importéry²⁷ patřily v roce 2019 HIPPI Czech s. r. o., SOLEX AGRO, s. r. o., Country Life s. r. o., Green Ways, s.r.o., bio nebio s. r. o., PRO-BIO obchodní společnost s r. o.

5.2.2 Rozsah distribuce biopotravin

Celkový obrat registrovaných distributorů dosáhl v roce 2019 ve velkoobchodních cenách 3 225 mil. Kč (cca 2 297 mil. Kč v roce 2018). V tomto obratu však není zahrnut objem distribuce tzv. „mix“ subjektů²⁸ (cca 427 mil. Kč), avšak do obratu jsou zahrnuty také obraty odbytových družstev a nově také obchodníků se základními komoditami (zvířaty a plodinami).

Z pohledu rozsahu distribuce (tj. obratu za biopotraviny) zůstala, stejně jako v minulých letech, nejrozšířenější kategorie podniků od 100 tis. do 500 tis. Kč. Na druhém místě byla kategorie do 100 tis. Kč a společně zahrnovaly více než 41 % všech distributorů. Následovaly kategorie 1 až 2 mil. Kč a od 500 tis. do 1 mil. Kč a na pátém místě se umístila kategorie 2 až 5 mil. Kč. Z údajů vyplývá, že u 77 % distributorů obrat za biopotraviny nepřekročil hranici 5 mil. Kč.

Při srovnání výše obratu dominovala jednoznačně kategorie podniků s obratem nad 100 mil. Kč, kdy pouhých 8 firem realizovalo téměř 51 % z celkového finančního objemu distribuce biopotravin v ČR (v roce 2018 to bylo 7 firem v této kategorii s 57% podílem), viz Tab. 15.

²⁷ Mezi importéry jsou zařazeny i společnosti, které realizují souběžně výrobu i distribuci biopotravin a jejichž obraty jsou zahrnuty již v rámci výrobců biopotravin.

²⁸ Tzv. „mix“ subjekty představují společnosti realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků a jejich celkový obrat je započítán mezi obrat výrobců. Patří sem např. oba největší velkoobchody biopotravin (Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s r. o.).

Tab. 15: Struktura distributorů dle velikosti obrátu za biopotraviny, 2018 a 2019

Kategorie dle obrátu za biopotraviny	Distributoři biopotravin			Obrát za prodej biopotravin		
	2018 (počet)	2019		2018 (tis. Kč)	2019	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 100 tis.	75	73	15,7	2 715	2 616	0,1
< 100 tis. až 500 tis.	100	119	25,6	27 739	32 117	1,0
< 500 tis. až 1 mil.	55	56	12,0	37 408	38 044	1,2
< 1 mil. až 2 mil.	54	58	12,5	77 075	82 858	2,6
< 2 mil. až 5 mil.	51	54	11,6	171 033	160 294	5,0
< 5 mil. až 10 mil.	28	53	11,4	189 712	359 988	11,2
< 10 mil. až 20 mil.	18	32	6,9	238 420	416 451	12,9
< 20 mil. až 50 mil.	4	9	1,9	114 466	263 458	8,2
< 50 mil. až 75 mil.	1	1	0,2	50 000	64 095	2,0
< 75 mil. až 100 mil.	1	2	0,4	88 394	173 211	5,4
nad 100 mil.	7	8	1,7	1 300 239	1 632 083	50,6
Celkem¹⁾	394	465	100,0	2 297 201	3 225 216	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Šetření ÚZEI 2019 a 2020

Z pohledu významu obchodování s biopotravinami je z údajů patrné, že se distribucí zabývají jak specialisté, tj. obchodníci s více jak 75% podílem biopotravin na jejich obrátu (12 % subjektů), tak obchodníci, kteří mají biopotraviny pouze jako doplňkové zboží ve své nabídce. Více než 59 % subjektů uvedlo, že prodej biopotravin u nich tvoří méně než 10 % jejich celkového obrátu. Počet subjektů, které nabízejí biopotraviny jen jako doplňkový sortiment zahrnující pouze několik vybraných bio položek, meziročně vzrostl, v důsledku čehož vzrostl také jejich podíl na celkovém obrátu distribuce. V roce 2019 tyto podniky uvedly na trh více než 44 % distribuovaných biopotravin. Téměř pětinu obrátu pak realizovaly podniky s podílem biopotravin mezi 50 až 75 % jejich celkového obrátu, viz Tab. 16.

Tab. 16: Struktura distributorů dle podílu obratu za biopotravinu na celkovém obratu, 2019

Kategorie dle podílu biopotravin na celkovém obratu	Distributoři biopotravin			Obrat za prodej biopotravin		
	2018 (počet)	2019		2018 (tis. Kč)	2019	
		(počet)	(%)		(tis. Kč)	(%)
do 1 %	88	111	23,9	269 322	270 660	8,4
< 1 až 10 %	138	164	35,3	695 843	1 154 152	35,8
< 10 až 30 %	74	90	19,4	174 366	342 151	10,6
< 30 až 50 %	25	23	4,9	59 864	62 787	1,9
< 50 až 75 %	20	21	4,5	618 176	642 854	19,9
< 75 až 99 %	22	26	5,6	239 766	333 165	10,3
< 99 až 100 %	27	30	6,5	239 864	419 447	13,0
Celkem¹⁾	394	465	100,0	2 297 201	3 225 216	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: Šetření ÚZEI 2019 a 2020

K největším distributorům z pohledu obratu za prodej biopotravin patřila v roce 2019 společnost Hipp Czech s. r. o., následovaná společnostmi SOLEX AGRO, s. r. o., VELKÁ PECKA, s. r. o., Družstvo ČESKÉ BIOMLÉKO, Green Ways, s. r. o. a bio nebio s. r. o. Pokud je uvažován prodej pouze na českém trhu (bez obratu exportovaného zboží), pak mezi největší distributory v roce 2019 patřily všechny výše uvedené společnosti s výjimkou společnosti SOLEX AGRO, s. r. o.

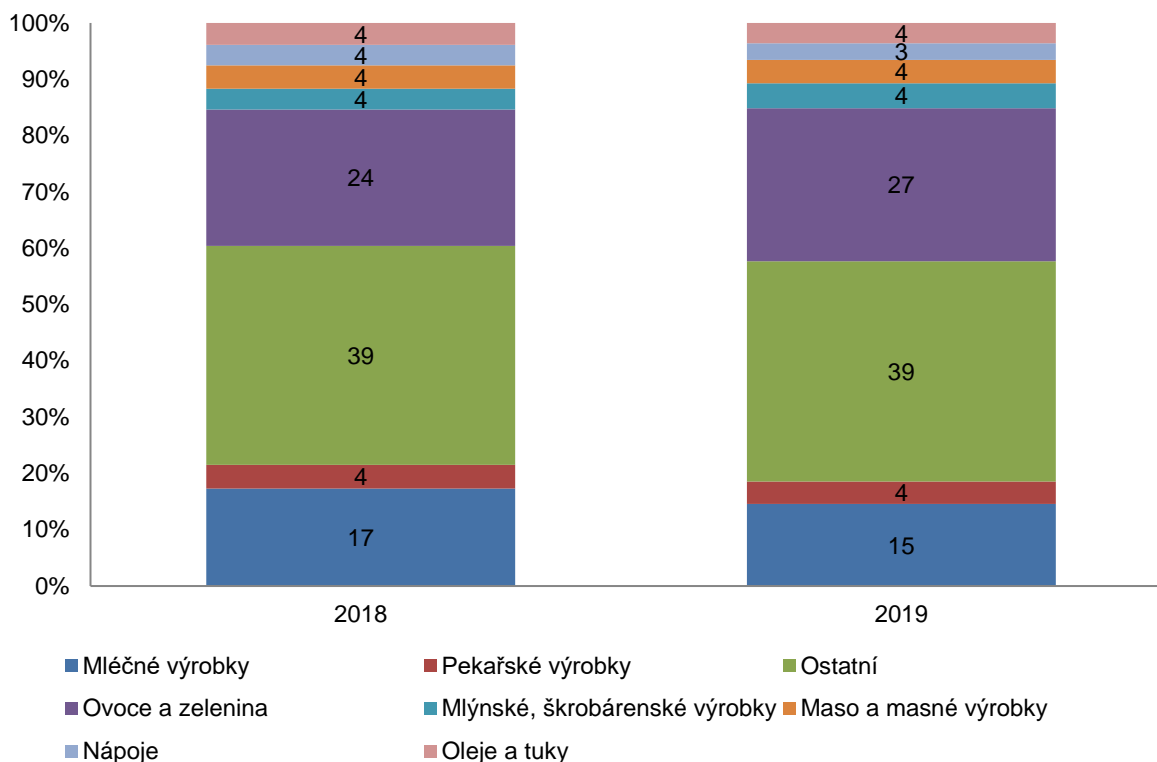
Do kategorie významných distributorů patří samozřejmě také společnost Country Life s. r. o. a PRO-BIO, obchodní společnost s. r. o., jejichž obrat je však již zahrnut v obratu výrobců biopotravin. Podobně by sem patřily i centrály maloobchodních řetězců, příp. společnost dm drogerie markt s. r. o., které zásobují své prodejny. Obrat těchto společností je již zahrnut v obratu jejich dodavatelů (tj. výrobců a distributorů).

5.2.3 Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu distribuce

Kromě informace o celkovém obratu za biopotravinu byl u respondentů zjišťován také podíl hlavních kategorií²⁹ na zobchodovaném obratu.³⁰ Dle zjištěných údajů největší podíl z celkového obratu, kterého dosáhli distributoři v roce 2019, zaujímala opět kategorie „Ostatní zpracované potraviny“ (39 %, a to zejména podkategorie hotové pokrmy (včetně dětských výživ), která tvořila 35% podíl). Následovaly kategorie „Ovoce a zelenina“ (27 %) a „Mléko a mléčné výrobky (15 %). Stejně kategorie dominovaly také v roce 2018, viz Obr. 11.

²⁹ Z důvodu meziročního srovnání není do celkového obratu započítán obrat za výrobu bioproduktů a biokomodit.

³⁰ Struktura hlavních kategorií biopotravin vychází z mezinárodní klasifikace výrobků CPA, viz příloha č. 1.

Obr. 11: Podíl hlavních kategorií biopotravin na celkovém obratu distribuce (%), 2018 a 2019

Zdroj: Šetření ÚZEI 2019 a 2020

Vyjádřeno v nominální hodnotě, největší objem distribuce dosáhly „Ostatní zpracované potraviny“ (cca 1 131 mil. Kč; oproti roku 2018 nárůst z 894 mil. Kč), „Ovoce a zelenina“ (cca 785 mil. Kč; 555 mil. Kč v roce 2018) a „Mléko a mléčné výrobky“ (cca 422 mil. Kč; 396 mil. Kč v roce 2018).

5.2.4 Uplatnění distribuovaných biopotravin na trhu

Většina distributorů uplatňuje alespoň část svého sortimentu na českém trhu tj. 429 z celkových 465 distributorů, 36 zbývajících prodává biopotraviny výhradě mimo ČR. Minimálně 75 % sortimentu prodalo na českém trhu 83 % distributorů (tj. 387 z 465). Na českém trhu skončilo 74,3 % objemu distribuovaných biopotravin v celkové hodnotě 2 397 mil. Kč (v roce 2018 šlo o hodnotu 1 820 mil. Kč a 79,2 %), viz Tab. 17.

Ze zjištěných údajů vyplývá, že došlo ke zvýšení objemu exportu také v absolutním vyjádření. Zatímco v roce 2018 bylo distributory exportováno zboží za cca 478 mil. Kč, v roce 2019 činila hodnota exportu cca 828 mil. Kč. Avšak je potřeba upozornit na skutečnost, že nárůst exportu je do značné míry ovlivněn zahrnutím obratu za distribuci všech základních bioproduktů a biokomodit, které mají distributoři na svém certifikátu a které převážně končí na zahraničních trzích. Největší objem biopotravin³¹ byl v roce 2019 exportován do Německa, kam mířilo 39 % obratu exportu představující cca 323 mil. Kč, následovalo Slovensko (27 % a 226 mil. Kč) a Polsko (12 % a 98 mil. Kč).

³¹ Zahrnuje i distribuci základních komodit.

Tab. 17: Uplatnění distribuovaných biopotravin v ČR a struktura vývozu distributorů biopotravin (počet a obrat), 2019

Země	do 10 %	<10–30 %	<30–50 %	<50–75 %	<75–99 %	100 %	Celkem	Obrat (tis. Kč)	Podíl (%)	
									2019	2018
ČR	13	5	11	13	68	319	429	2 397 277	74,3	79,2
Slovensko	44	29	4	1	2	0	80	225 506	7,0	6,6
Německo	8	4	6	6	7	14	45	322 972	10,0	6,3
Rakousko	7	2	6	0	4	6	25	83 084	2,6	2,5
Polsko	11	4	2	0	0	1	18	97 670	3,0	3,6
Ostatní EU	11	4	3	2	4	3	27	91 933	2,9	1,8
Mimo EU	2	1	0	2	0	1	6	6 774	0,2	0,0
Celkem¹⁾								3 225 216	100,0	100,0

¹⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Pozn.: Ostatní EU (země mimo CZ, SK, DE, AT a PL); Mimo EU (země nacházející se mimo EU)
Zdroj: Šetření ÚZEI 2019 a 2020

5.2.5 Způsob distribuce biopotravin uplatněný distributory

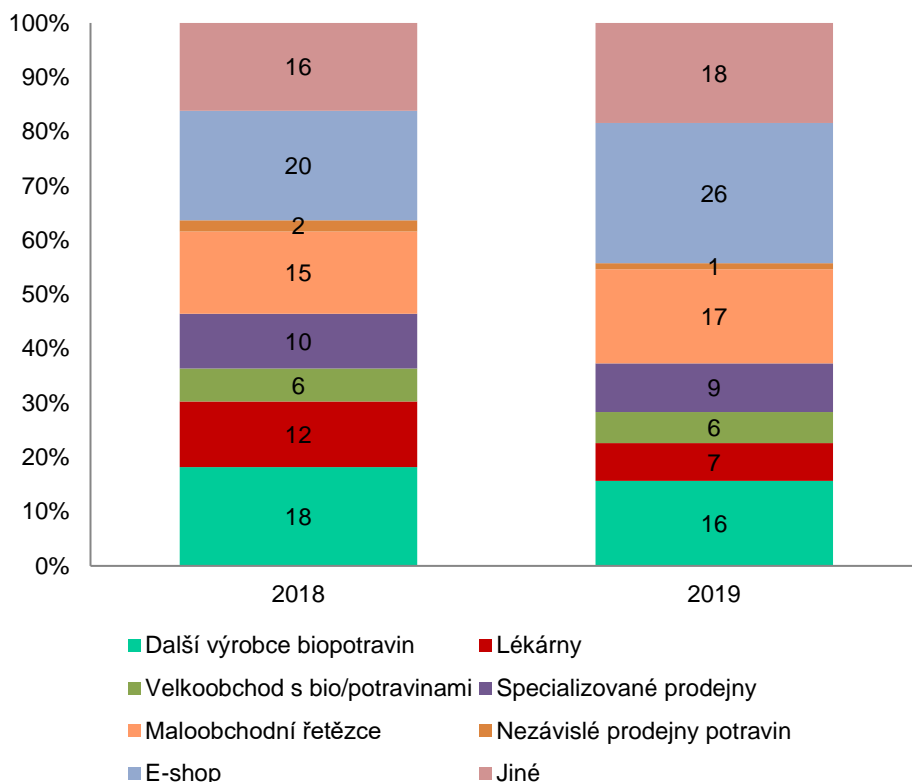
Stejně jako u výrobců byly i u distributorů zkoumány distribuční cesty při prodeji hlavních kategorií biopotravin v ČR. Z celkového obratu distributorů ve výši 2 335 mil. Kč³² mířilo ke konečným spotřebitelům cca 77 % distribuce (1 793 mil. Kč), což při uvažované 30% obchodní marži³³, představuje cca 2 166 mil. Kč (tj. nárůst o 36 % proti 1 595 mil. Kč v roce 2018).

Na českém trhu využívali distributoři k prodeji biopotravin e-shop (26 %), maloobchodní řetězce (17 %), další výrobce potravin (16 %), specializované prodejny (9 %), lékárny (7 %) a velkoobchody (6 %). Podíl ostatních distribučních cest zahrnující prodej přes prostředníky (2 %), drogerii (5 %), přímý prodej (5 %), prodej přes gastronomická zařízení (7 %), činil 18 %³⁴, viz Obr. 12.

³² Do obratu není zahrnut obrat za distribuci základních komodit.

³³ Marže nebyla uvažována u přímého prodeje a prodeje prostřednictvím e-shopů.

³⁴ Z důvodu zaokrouhlování údaj celkem nekoresponduje s výsledky uváděnými za jednotlivé kategorie.

Obr. 12: Podíl hlavních distribučních kanálů uplatněných distributory biopotravin, 2018 a 2019

Pozn.: Prodej prostřednictvím e-shopů, který byl v minulosti graficky znázorněn v rámci ostatních distribučních cest, je nyní uveden odděleně. Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie

Zdroj: Šetření ÚZEI 2019 a 2020

Z detailní analýzy distribučních cest dále vyplývá, že maso je nejvíce prodáváno prostřednictvím e-shopů (54 %) a gastronomie (14 %). Masné výrobky pak prostřednictvím maloobchodu (22 %) a gastronomie (18 %). Ovoce a zelenina je kromě řetězců (31 %) prodávána také přes e-shopy (22 %), dalšího výrobce potravin (15 %) a gastronomie³⁵ (11 %). Mléčné výrobky jsou prodávány převážně dalším výrobcům biopotravin (48 %)³⁶ a e-shopů (14 %). Nápoje jsou uplatňovány zejména prostřednictvím velkoobchodu (25 %) a maloobchodu (16 %). Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky jsou prodávány zejména prostřednictvím e-shopů (23 %), maloobchodu (17 %) a specializovaných prodejen (16 %). Potraviny z kategorie ostatní zpracované potraviny (zejména potravinové doplňky a hotové výrobky typu dětských výživ) byly uplatňovány především prostřednictvím e-shopu (33 %), maloobchodu (16 %), specializovaných prodejen (12 %), lékáren (10 %) a drogerií (10 %).

³⁵ Do gastronomie je zahrnuto také školní stravování.

³⁶ Jedná se zejména o prodej mléka do mlékáren.

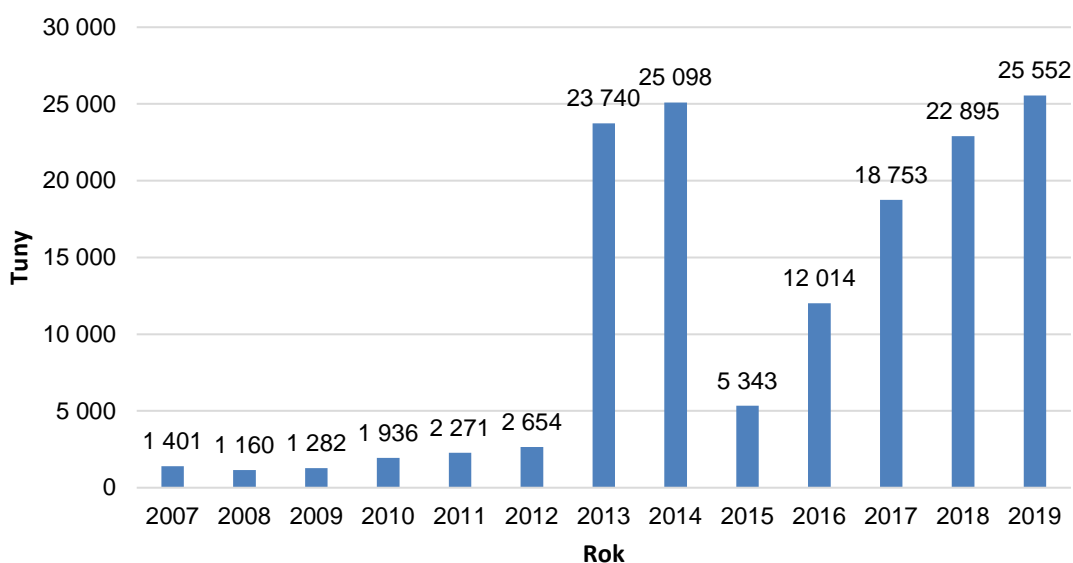

6 Dovoz biopotravin ze třetích zemí

Dovoz biopotravin ze třetích zemí upravuje nařízení Komise (ES) č. 1235/2008 ze dne 8. prosince 2008, kterým se stanovují prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 834/2007, pokud jde o opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů. Toto nařízení uvádí specifická pravidla pro dovoz biopotravin ze třetích zemí, zejména průběžně aktualizovaný seznam uznaných třetích zemí a seznam uznaných kontrolních organizací, které ověřují soulad s pravidly ekologické produkce a jimiž kontrolované bioprodukty doprovázené příslušnou dokumentací lze do ČR dovážet. Každý dovoz bioproduktů ze třetích zemí musí být předem nahlášen příslušné kontrolní organizaci a každý dovozce podléhá kontrolním opatřením – povinnost registrace v systému ekologického zemědělství (zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství). V rámci celních řízení je nutné produkty označené odkazy na ekologický způsob produkce deklarovat v celním prohlášení jako produkty „BIO“ / „EKO“ a doložit potvrzení o kontrole (COI) vygenerované v systému TRACES NT a certifikát produktu, aby mohly být následně jako ekologické produkty uvedeny do volného oběhu.

V této kapitole je zpracována statistika dovozů biopotravin do ČR ze třetích zemí v letech 2007 až 2019. Cílem je ukázat celkový vývoj objemu dovozů, ale i vývoj v jednotlivých kategoriích biopotravin dle třídění CPA a také detailní informace o dovozu biopotravin typických pro jednotlivé státy.

Na Obr. 13 je zobrazen objem dovozu biopotravin do ČR ze třetích zemí. V roce 2019 se dovezlo cca 25 552 tun biopotravin, což v porovnání s rokem 2018 představovalo meziroční nárůst o 11,6 %. Nejvíce biopotravin bylo dovezeno z Indie (7 595 tun), Argentiny (4 721 tun), Ukrajiny (3 387 tun) a Kazachstánu (2 756 tun).

Obr. 13: Vývoj dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2007–2019

Zdroj: 2007 až 2018 Kontrolní organizace (KEZ o.p.s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s.r.o.), od roku 2019 systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2020

Mezi třetí země, odkud jsou biopotraviny každoročně dováženy, patří Čína, Ekvádor, Filipíny, Japonsko, Kanada, Mexiko, Nový Zéland, Peru, Turecko, Ukrajina a USA. V roce 2019 byly znovu dovezeny biopotraviny z Austrálie, Egypta a Spojených arabských emirátů. Nově se dovoz uskutečnil

z Beninu, Dominikánské republiky, Etiopie, Hondurasu, Iráku, Izraele, Laoské lidově demokratické republiky, Mosambiku, Pákistánu, Panamy, Republiky Severní Makedonie, Rwandy a Tuniska.

Z některých států byly v minulých letech uskutečněny pouze jednorázové dovozy: Irán (2013), Kambodža (2016), Madagaskar (2016).

V následující tabulce (Tab. 18) je uveden vývoj objemu dovozu podle jednotlivých let a států. V tabulce 19 jsou následně specifikovány typické biopotraviny dovezené z vybraných 25 států s největším dovozem v roce 2019.

Tab. 18: Vývoj objemu dovozu biopotravin ze třetích zemí v letech 2012-2019 (tuny)

Země	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Celkem
Albánie	21,2	80,4	0,0	22,5	0,0	0,0	0,0	9,9	216,8
Alžírsko	0,0	0,0	0,0	0,0	6,2	0,0	0,0	38,3	44,5
Argentina	0,0	0,0	10,0	0,0	668,0	9 080,0	2 084,6	4 720,7	16 563,3
Austrálie	0,0	0,1	0,1	0,4	0,1	0,3	0,0	0,1	1,1
Ázerbájdžán	1 555,5	0,0	19,1	17,7	0,0	8,5	40,5	38,8	1 739,7
Bělorusko	20,0	40,0	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	40,5	180,5
Benin	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,7	3,7
Bolívie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	4,5	4,7
Bosna a Hercegovina	0,0	0,0	2,0	5,0	0,0	0,0	0,0	0,4	7,4
Brazílie	0,0	0,0	0,0	1,2	48,0	0,0	0,2	79,3	128,7
Čína	272,6	72,7	253,4	345,5	484,5	313,7	365,5	239,6	3 101,2
Dominikánská republika	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	194,8	194,8
Egypt	5,3	22,0	58,1	36,4	1,9	19,3	0,0	10,5	170,7
Ekvádor	1,2	0,7	2,8	4,4	6,3	46,0	15,8	254,7	340,5
Etiopie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	6,0	6,0
Filipíny	8,2	66,0	12 540,7	18,5	278,1	110,3	151,0	121,2	13 299,5
Ghana	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,5
Gruzie	0,0	0,0	0,0	0,0	1,0	0,0	0,0	0,4	1,3
Honduras	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,8	2,8
Chile	0,0	0,0	0,1	0,7	0,0	0,6	0,6	1,3	3,2
Chorvatsko ¹⁾	174,1	202,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	592,5
Indie	0,0	110,1	283,5	109,9	957,6	312,4	7 608,8	7 595,0	16 991,8
Indonésie	5,7	8,2	720,6	24,1	41,9	0,0	18,7	32,4	881,6
Irák	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	5,0
Irán	0,0	4,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	4,9
Izrael	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	21,7	21,7
Japonsko	13,9	20,2	33,1	157,8	28,0	517,6	19,1	12,3	844,5
Jihoafrická republika	3,7	6,6	6,0	4,8	7,6	5,0	3,5	3,5	70,0
Kanada ²⁾	15,6	81,1	53,7	66,9	96,5	68,3	167,4	235,1	859,0
Kambodža	0,0	0,0	0,0	0,0	7,0	0,0	0,0	0,0	7,0
Kazachstán	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	924,0	1 999,9	2 755,5	5 679,4
Kolumbie	0,0	0,0	0,3	2,2	365,7	460,6	1 236,7	1 905,9	3 971,3
Korejská republika	0,0	0,0	0,0	0,0	17,5	1,4	22,4	11,2	52,5
Kosovo	0,0	0,0	10,9	51,3	103,1	0,0	159,2	139,9	464,5
Kuba	0,0	0,0	0,0	0,0	1 628,0	6 160,0	4 268,5	440,0	12 496,5
Laoská lidově demokratická republika	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	744,0	744,0

Země	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Celkem
Madagaskar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Maroko	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,1	1,7	26,3	28,3
Mexiko	40,0	40,0	1,0	11,7	0,8	1,0	70,7	222,4	398,8
Moldávie	0,0	19 275,0	0,0	0,0	0,0	0,0	60,0	38,5	19 373,5
Mosambik	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	160,0	160,0
Nepál	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2	0,2	0,5
Nový Zéland	0,1	3,2	1,8	0,3	1,4	44,0	3,8	4,1	78,8
Pákistán	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	3,0
Panama	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	25,0	25,0
Paraguay	20,0	0,0	19,9	20,0	20,0	21,5	40,0	40,6	222,0
Peru	2,7	14,7	65,6	35,9	792,4	35,8	16,4	263,3	1 435,5
Republika Severní Makedonie	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Ruská federace	0,0	0,0	0,0	0,3	52,4	283,4	389,2	1 022,9	1 748,2
Rwanda	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Salvador	0,0	0,8	0,8	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	1,7
Spojené Arabské Emiráty	22,5	0,0	0,1	0,0	0,0	14,9	0,0	15,0	52,5
Srbsko	5,5	0,0	0,0	0,0	20,0	75,2	60,1	63,9	239,1
Srí Lanka	7,8	0,0	556,8	210,0	109,2	56,8	117,3	203,3	1 298,4
Švýcarsko	0,0	4,7	2,1	1,2	1,0	0,7	1,3	0,0	10,9
Thajsko	0,0	0,0	400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	26,0	426,0
Tchaj-wan	0,1	0,2	0,1	0,0	1,0	0,0	0,7	1,8	4,2
Tunisko	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,6	2,6
Turecko	232,4	270,4	130,0	227,5	220,9	55,9	246,4	202,7	1 981,2
Uganda	0,0	0,0	0,0	4,3	58,1	24,2	41,9	19,2	147,7
Ukrajina	225,7	3 415,1	9 902,5	3 953,7	4 413,4	110,6	3 587,3	3 386,9	31 059,8
USA	0,4	0,1	2,2	8,9	1 558,4	1,1	17,8	75,4	1 685,6
Vietnam	0,0	0,0	0,0	0,0	17,3	0,0	77,4	80,1	174,9
Celkem³⁾	2 653,9	23 739,9	25 098,0	5 343,1	12 014,4	18 753,3	22 895,3	25 552,3	136 050,2
Celkem zemí	23	24	30	28	37	30	36	56	x

Zdroj: 2012 až 2018 Kontrolní organizace (KEZ o. p. s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s.r.o., od roku 2019 systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2020

¹⁾ V důsledku vstupu Chorvatska do EU (1. července 2013) nebyl v roce 2014 dále sledován dovoz biopotravin z této země.

²⁾ Ke Kanadě je v roce 2019 přičten kombinovaný dovoz Kanada/USA v hodnotě 1 tuny.

³⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie.

⁴⁾ Nárůst států v roce 2019 je daný jiným zdrojem dat než v předešlých letech.

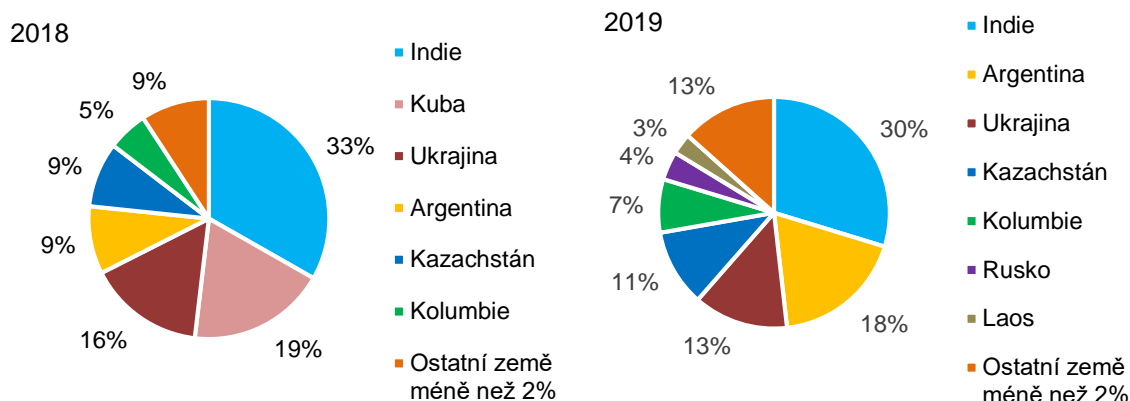
Tab. 19: Typické biopotraviny dovážené ze třetích zemí, 2019

Vybrané země	Typické biopotraviny
Argentina	třtinový cukr, jablka a hrušky
Bělorusko	borůvky
Brazílie	kávové boby, káva, pomerančový džus, acai
Čína	čaj, potravinové doplňky (chlorella, spirulina), rakytníkový olej, lněné semínko, mungo fazole
Dominikánská republika	banány, kokosové ořechy
Ekvádor	banány, kakaové boby a máslo
Filipíny	kokosový olej, kokosová mouka
Indie	třtinový cukr, čaj, potravinové doplňky (Brahmi, Ashwagandha, Amalaki, spirulina, chlorella)
Kanada	javorový, brusinkový a borůvkový sirup, sója, potravinové doplňky (proteiny), brusinkový olej
Kazachstán	lněné semínko, ječmen
Kolumbie	hnědý cukr
Kosovo	bylinky, divoká jablka
Kuba	třtinový cukr
Laoská lidově demokratická republika	třtinový cukr
Mexiko	agávní sirup, pomerančová dřevina a džus, nopál
Mosambik	třtinový cukr
Paraguay	třtinový cukr, melasa, čaj maté
Peru	banány, kakaové máslo, Maca prášek, olivy
Ruská federace	rakytníkový olej, proso, ječmen, lněné semínko, piniové oříšky
Srbsko	slunečnicový olej, mražené drobné ovoce, jablečný ocet
Srí Lanka	kokosový olej a mléko, kokosová voda, čaj, koření
Turecko	lískové oříšky, sušené meruňky, pomerančový džus
Ukrajina	zmražené ovoce, březové vody, pohanka, čočka, lněné semínko, proso
USA	alkohol, čaj, bylinný olej, džus, potravinové doplňky (protein, zelený ječmen)
Vietnam	rýže, kokosové mléko

Zdroj: systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI

Jak je uvedeno v Tab. 18, byly v roce 2019 dovezeny biopotraviny z 56 států. V následujícím grafu (Obr. 14) je zobrazena teritoriální struktura dovozu biopotravin do ČR ze třetích zemí v letech 2018 a 2019.

V roce 2019 bylo nejvíce biopotravin dovezeno z Indie (7 595 tun), což představovalo 30 % z celkového dovozu biopotravin. Jednalo se především o dovoz třtinového cukru, čaje a potravinových doplňků. Mezi další významné dovozce patřila Argentina (4 721 tun; 18 %), Ukrajina (3 387 tun; 13 %), Kazachstán (2 756 tun; 11 %), Kolumbie (1 906 tun; 7 %), Rusko (1 023 tun; 4 %) a Laos (744 tun; 3 %). Zbývajících 49 zemí, které vykazovaly nižší než 2% podíl na dovozu, zaujímaly v rámci společné kategorie 13% podíl.

Obr. 14: Objem dovozu biopotravin ze třetích zemí (%), 2018 a 2019

Zdroj: Rok 2018 Kontrolní organizace (KEZ o. p. s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION CZ, s.r.o.), Rok 2019 systém TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2020

Importované biopotraviny rozdělené na základě klasifikace výrobků (CPA) pro roky 2011–2018 jsou uvedeny v tabulce 20. Pro rok 2019 byly biopotraviny nově rozděleny dle systému TRACES NT, viz tab. 21.

V roce 2019 došlo celkově k nárůstu importu biopotravin ze třetích zemí o 2 657 tun. Největší objem dovozů byl uskutečněn v kategorii „Cukry a cukrovinky“, který v daném roce dosáhl necelých 15 635 tun. Dovozy v rámci této kategorie tvořily více jak polovinu všech importů do ČR, a to konkrétně 61 %. Nejvíce třtinového cukru se dovezlo z Indie (7 416 tun) a Argentiny (4 696 tun).

Druhý největší objem dovozů s podílem necelých 15 % byl uskutečněn v kategorii „Olejnatá semena a olejnaté plody“, kterých se dovezlo 3 785 tun a v pořadí třetí největší objem dovozů (14 %) byl zaznamenán u kategorie „Nezpracované ovoce a ořechy“ s objemem 3 671 tun. Obě tyto kategorie tvořily dohromady necelých 30 % všech dovozů do ČR. V rámci kategorie „Olejnatá semena a olejnaté plody“ se nejvíce dovezlo lněného semínka v množství 2 584 tun z Kazachstánu a 857 tun z Ruské federace. V rámci další kategorie „Nezpracované ovoce a ořechy“ bylo do ČR nejvíce dováženo ovoce a ořechy z Ukrajiny v množství 2 605 tun. Jednalo se především o zmražené bobulovité ovoce.

Kategorií se čtvrtým nejvyšším podílem (4 %) byly „Obiloviny a produkty z mlynářského průmyslu“ (1 053 tun), která zahrnovala především dovoz loupaného prosa a pohanky z Ukrajiny (542 tun), ječmene z Kazachstánu (150 tun) a loupaného prosa z Ruské federace (108 tun). Z Číny byl do ČR importován především čirok, proso a pohanka (87 tun). V rámci této kategorie je dle systému TRACES NT zařazována i kokosová mouka.

Kategorie „Zpracované a konzervované produkty z ovoce, ořechů a zeleniny“ představovala pouze 2% podíl (531 tun) z celkového objemu dovezených biopotravin. Tato kategorie zahrnovala zejména import mangového pyré z Indie (116 tun), pomerančového džusu z Mexika (101 tun) a Ázerbájdžánu (70 tun).

Zbylé kategorie dovezených bioproduktů byly, co se týká celkového podílu objemu, menší než 1 %. V kategorii: „Zelenina (nezpracovaná)“ bylo dovezeno 230 tun biopotravin, jednalo se především o luštěniny z Ukrajiny, Číny a Turecka. V rámci kategorie „Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje“ (175 tun), byl dovezen kokosový olej ze Srí Lanky a Filipín. Dále se uskutečnil dovoz arganového oleje z Maroka a slunečnicového oleje ze Srbska. Kategorie „Potravinové doplňky“ zahrnovala dovoz 154 tun biopotravin, a to zejména z Vietnamu, Číny a Brazílie. Jednalo se o chlorellu, spirullinu, proteinové přípravky, miso pasty, vitamínové kapsle a kokosové mléko. Největší množství importovaných produktů z kategorie „Nápoje, lihoviny a ocet“ (117 tun) pocházelo z Ukrajiny. Dále se

dovezlo z Dominikánské republiky, Panamy, Peru, Ekvádoru a Spojených států 97 tun biopotravin z kategorie „Kakaové boby a produkty z nich“. V kategorii „Káva, čaj, mate a koření“ bylo importováno celkem 57 tun biopotravin. Stejně jako v roce 2018 bylo nejvíce kávy dovezeno především z Ugandy, Etiopie a Kolumbie. Čaj byl dovážěn zejména z Japonska, Číny, Korejské republiky, Nepálu a Srí Lanky. Koření se nejvíce importovalo z Indie a Srí Lanky. Z Brazílie a Mexika se v roce 2019 dovezlo do ČR celkem 25 tun medu.

Z ostatních kategorií se uskutečnil dovoz ze třetích zemí u kategorií „Zbytky a odpady z potravinářského průmyslu“ (20 tun), „Šelaky, gumy, pryskyřice“ (3 tuny), „Éterické oleje a rezinoidy“ (0,005 tun). Dovoz z kategorie živočišných produktů – kategorie „mléko“ v roce 2019 neproběhl vůbec.

Tab. 20: Dovoz biopotravin ze třetích zemí dle klasifikace výrobků CPA v letech 2010–2018 (tuny)

Kategorie	2010	2011 ¹⁾	2012 ¹⁾	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018 (%)
Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši	4,4	5,1	5,5	5,2	9,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zpracované a konzervované ovoce a zelenina	1 199,6	1 477,7	2 014,8	11 096,7	10 101,0	4 078,5	3 629,6	501,8	4 165,9	18,2
Rostlinné a živočišné oleje a tuky	7,7	12,4	9,0	66,2	12 589,9	198,5	434,6	146,4	244,2	1,1
Mléčné výrobky a zmrzlina	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mlýnské a škrobářenské výrobky	66,7	53,4	51,3	57,5	17,7	148,1	24,2	507,2	0,8	0,0
Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky	55,2	97,2	143,0	4,7	0,0	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Ostatní potravinářské výrobky	142,7	238,1	210,7	177,9	1 055,4	262,0	6 332,5	16 104,7	15 235,9	66,5
Obiloviny, luštěniny a olejnatá semena	459,3	494,0	380,4	12 331,7	432,1	653,2	1 593,5	1 481,2	3 237,2	14,1
Nápoje	17,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,0	11,9	11,3	0,0
Celkem ²⁾	1 953	2 378	2 815	23 740	25 097	5 343	12 014	18 753	22 895	100

¹⁾ Ve sledovaném období se neuskutečnil žádný dovoz v kategoriích CPA „Zpracování a konzervování masa výroba masných výrobků“, „Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši“ a „Výroba mléčných výrobků a zmrzliny“

²⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie

Zdroj: 2012 až 2018 Kontrolní organizace (KEZ o. p. s., ABCert AG, organizační složka, Biokont CZ, s. r. o. a BUREAU VERITAS CERTIFICATION, s. r. o.) zpracoval: ÚZEI 2019

Tab. 21: Objem a podíl dovozu biopotravin a bioproduktů ze třetích zemí dle klasifikace výrobků v systému TRACES NT v roce 2019 (tuny)

Kategorie dle TRACES NT ¹⁾	2019	2019 (%)
Obiloviny a produkty z mlynářského průmyslu	1 052,6	4,1
Olejnatá semena a olejnaté plody	3 785,4	14,8
Ovoce a ořechy (nezpracované)	3 671,0	14,4
Zelenina (nezpracovaná)	230,1	0,9
Šelak, gumy, pryskyřice	3,0	0,0
Káva, čaj, mate a koření	56,6	0,2
Mléko	0,0	0,0
Med	24,7	0,1
Zpracované a konzervované produkty z ovoce, ořechů a zeleniny	531,1	2,1
Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	174,8	0,7
Éterické oleje a resinoidy	0,0	0,0
Cukry a cukrovinky	15 634,6	61,2
Kakaové boby a produkty z nich	97,4	0,4
Potravinové doplňky	154,3	0,6
Zbytky a odpady z potravinářského průmyslu	20,0	0,1
Nápoje, lihoviny a ocet	116,7	0,5
Celkem ²⁾	25 552,3	100,0

¹⁾ Od roku 2019 je rozdělení bioproduktů z dovozu tříděno dle kategorií v systému TRACES NT

²⁾ Z důvodu zaokrouhlování nemusí údaj celkem korespondovat s uváděnými výsledky za jednotlivé kategorie
Zdroj: TRACES NT MZe; zpracoval: ÚZEI 2020

Pozn. Názvy jednotlivých kategorií vychází z volného překladu názvu kategorií z TRACES NT

Závěr

Výsledky uvedené v této zprávě vycházejí z údajů získaných z dotazníkového šetření mezi výrobci a distributory biopotravin registrovanými na MZe k 31. 12. 2019 v rámci výzkumu trhu biopotravin v ČR, který je od roku 2009 prováděn na Ústavu zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) z pověření MZe.

Ze získaných údajů vyplývá, že po stagnaci trhu s biopotravinami v roce 2009 a 2010, došlo v roce 2019 již 9. rokem k růstu trhu. Domácí spotřeba biopotravin činila 5,26 mld. Kč a vzrostla meziročně o 19 %. Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů činil 1,52 % a průměrná roční spotřeba vzrostla na 492 Kč na obyvatele. V Evropě došlo k meziročnímu nárůstu prodeje biopotravin o 8 %.

Z celkové spotřeby biopotravin činil obrát v maloobchodě 3 854 mil. Kč. Ve veřejném stravování obrát meziročně vzrostl na 301 mil. Kč, obrát přímého prodeje (jedná se zejména o přímý prodej z ekofaremu) dosáhl 302 mil. Kč, prodej prostřednictvím e-shopů činil 801 mil. Kč. Po přičtení exportu ve výši cca 3 mld. Kč pak celkový obrát realizovaný českými subjekty činil v roce 2019 přibližně 8,26 mld. Kč. Nejvíce biopotravin nakoupili čeští spotřebitelé v maloobchodních řetězcích, tj. v supermarketech a hypermarketech (35 %, tj. 1,8 mld. Kč), na druhém místě pak prostřednictvím prodejen zdravé výživy a biopotravin (16,2 %, tj. 851 mil. Kč), e-shopů (15,2 % tj. 801 mil. Kč) a drogérií (15,2 %, 797 mil. Kč). Po zahrnutí objemu dovozu, který byl realizován distributory a „mix“ subjekty³⁷, tvořil podíl biopotravin z dovozu 57 %.

Nekomerční propagaci EZ a biopotravin zajišťuje řada oborových a dalších nevládních organizací díky pravidelné podpoře ze strany Ministerstva zemědělství a několika dalších veřejných i soukromých zdrojů. Mezi nejvýznamnější osvětové a informační aktivity na podporu biopotravin a EZ pravidelně podporované ze zdrojů MZe patří: soutěž „Česká biopotravina roku“ a ocenění „Nejlepší sedlák“ PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců, ocenění „Bartákův hrnec“ pro nejlepšího ekofarmáře a dále prezentace na veletrzích a výstavách s oficiální účastí MZe (Biofach aj.). Měnit přístup veřejnosti k biopotravinám a ekologickému zemědělství se snaží dlouhodobě PRO-BIO LIGA. Pod novou značkou Lovíme.bio seznamuje veřejnost s principy EZ, zpřístupňuje kalendář bio akcí, provozuje mapu bioproducentů s přímým prodejem biopotravin, pořádá exkurze na ekofarmy, realizuje semináře a kurzy vaření z biopotravin, organizuje výroční pražský Biojarmark aj. Současně jsou MZe podporovány také výzkumné projekty – v roce 2019 bylo na výzkumné projekty se zaměřením na ekologické zemědělství poskytnuto 21,8 mil. Kč. K rozvoji ekologického zemědělství a výroby biopotravin přispěla v roce 2019 i pokračující podpora státu ve formě dotací na ekologicky obhospodařované plochy a bodové zvýhodnění pro výrobce biopotravin v rámci Programu rozvoje venkova na období 2014–2020. MZe také každoročně realizuje osvětovou a propagační kampaň Zář – Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství.

Na závěr připojujeme poděkování všem osloveným výrobcům a distributorům, kteří byli ochotni sdělit údaje či vyplnit dotazník a poskytli tak ÚZEI cenné informace, které přispěly k vytvoření uceleného přehledu o trhu s biopotravinami v ČR.

³⁷ Viz pozn. p. č. 1, s. 9.

Příloha 1: Třídění kategorií potravin

Tab. 22: Mezinárodní klasifikace výrobků „CPA“

C	VÝROBKY A SLUŽBY ZPRACOVATELSKÉHO PRŮMYSLU
10	Potravinářské výrobky
10.1	Zpracované a konzervované maso a výrobky z masa
10.11	Zpracované a konzervované maso (kromě drůbežího)
10.12	Zpracované a konzervované drůbeží maso
10.13	Výrobky z masa
10.2	Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši
10.20	Zpracované a konzervované ryby, korýši a měkkýši
10.3	Zpracované a konzervované ovoce a zelenina
10.31	Zpracované a konzervované brambory
10.32	Ovocné a zeleninové šťávy
10.39	Ostatní zpracované a konzervované ovoce a zelenina
10.4	Rostlinné a živočišné oleje a tuky
10.41	Oleje a tuky
10.42	Margarín a podobné jedlé tuky
10.5	Mléčné výrobky a zmrzlina
10.51	Mléčné výrobky
10.52	Zmrzlina
10.6	Mlýnské a škrobářenské výrobky
10.61	Mlýnské výrobky
10.62	Škrobářenské výrobky
10.7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky
10.71	Pekařské a cukrářské výrobky, kromě trvanlivých
10.72	Suchary a sušenky; trvanlivé pekařské a cukrářské výrobky
10.73	Makarony, nudle, kuskus a podobné moučné výrobky
10.8	Ostatní „zpracované“ potravinářské výrobky
10.81	Cukr
10.82	Kakao, čokoláda a cukrovinky
10.83	Káva a čaj, zpracované
10.84	Koření a aromatické výtažky
10.85	Hotové pokrmy
10.86	Homogenizované potravinářské přípravky a dietní potraviny
10.89	Ostatní potravinářské výrobky jinde neuvedené
10.9	Průmyslová krmiva
10.91	Průmyslová krmiva pro hospodářská zvířata
10.92	Průmyslová krmiva pro zvířata v zájmovém chovu
11	Nápoje
11.01	Destilované alkoholické nápoje
11.02	Víno z vinných hroznů
11.03	Jablečné víno a jiná ovocná vína
11.04	Ostatní nedestilované kvašené nápoje
11.05	Pivo
11.06	Slad
11.07	Minerální vody a nealkoholické nápoje

Zdroj: ČSÚ – <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace-produkce-cz-cpa>

Tab. 23: Hlavní kategorie biopotravin využitých v dotazníkovém šetření

HLAVNÍ KATEGORIE BIOPOTRAVIN	
1	Maso
	<i>hovězí maso</i>
	<i>vepřové maso</i>
	<i>skopové / kozí maso</i>
	<i>drůbeží maso</i>
	<i>ryby</i>
	<i>maso ostatní</i>
2	Masné výrobky
3	Ovoce a zelenina
	<i>čerstvá/balená zelenina</i>
	<i>čerstvé/balené ovoce</i>
	<i>brambory (čerstvé i zpracované)</i>
	<i>zpracovaná/konzervovaná zelenina (bez brambor)</i>
	<i>zpracované/konzervované ovoce a ořechy (vč. džemů)</i>
	<i>ovocné a zeleninové šťávy</i>
4	Oleje a tuky vč. margarínu
5	Mléko a mléčné výrobky
	<i>mléko</i>
	<i>máslo</i>
	<i>sýry a tvaroh</i>
	<i>jogurt</i>
	<i>ostatní (vč. zmrzliny)</i>
6	Mlýnské a škrobárenské výrobky
	<i>mlýnské výrobky (rýže, mouky, směsi, krupice, cereálie)</i>
	<i>škrobárenské výrobky</i>
7	Pekařské, cukrářské a jiné moučné výrobky
	<i>čerstvé výrobky (chléb, pečivo)</i>
	<i>trvanlivé výrobky (suchary, sušenky, perník)</i>
	<i>těstoviny</i>
8	Ostatní zpracované potraviny
	<i>luštěniny</i>
	<i>vejce</i>
	<i>med</i>
	<i>cukr</i>
	<i>kakao, čokoláda a cukrovinky</i>
	<i>káva a čaj</i>
	<i>koření a aromatické výtažky (ocet, omáčky, směsi koření, hořčice)</i>
	<i>hotové pokrmy (vč. dětské výživy)</i>
	<i>potravinové doplňky (zelený ječmen, řasy, protein ...)</i>
	<i>ostatní zpracované biopotraviny jinde neuvedené</i>
9	Nápoje
	<i>nealkoholické nápoje (jinde neuvedené)</i>
	<i>víno</i>
	<i>pivo</i>
	<i>ostatní alkoholické nápoje</i>

	HLAVNÍ KATEGORIE BIOPOTRAVIN
10	Zemědělské komodity
	<i>obiloviny</i>
	<i>luskoviny</i>
	<i>olejniny</i>
	<i>živá zvířata – skot</i>
	<i>živá zvířata - ostatní</i>
11	Jiné